

Wizerunek Uniwersytetu Zielonogórskiego,
ocena efektów kształcenia
oraz własnej aktywności ekonomicznej
w przekonaniach absolwentów.
Edycja 2015

Jerzy Leszkowicz-Baczyński
Dorota Szaban (opracowanie statystyczne)

Spis treści

Część 1. Założenia badania i opis próby	3
1. Cele badania	3
2. Uwagi metodologiczne	3
2.1. Gromadzenie materiału.....	4
2.2. Reprezentatywność próby.....	4
2.3. Analiza danych.....	5
3. Opis badanej próby	6
3.1. Kierunki studiów	6
3.2. Wydziały UZ.....	8
3.3. Płeć	9
3.4. Miejsce zamieszkania	9
3.5. Rodzaj ukończonych studiów	10
Część 2. Przekonania i opinie związane z przebiegiem studiów na Uniwersytecie Zielonogórskim .	11
4. Motywy wyboru kierunku studiów	11
5. Satysfakcja z kształcenia na UZ.....	14
6. Ocena wyboru studiów z perspektywy czasu.....	18
7. Uogólniona ocena własnych studiów	21
8. Ocena parametrów procesu kształcenia	27
9. Aktywność studentów	30
10. Plany dotyczące dalszego kształcenia na UZ	32
Część 3. Sytuacja zawodowa absolwentów UZ.....	36
11. Rodzaje aktywności ekonomicznej.....	36
12. Kryteria decydujące o zatrudnieniu.....	46
13. Pierwsza praca.....	48
14. Sektor zatrudnienia	53
15. Źródła informacji o pracodawcach	57
16. Ciągłość zatrudnienia.....	59
17. Lokalizacja zatrudnienia	61
18. Dochody z pracy	63
19. Bezrobocie absolwentów	67
Spis tabel	73

Część 1. Założenia badania i opis próby¹

1. Cele badania

Funkcjonowanie uniwersytetu opiera się na regulacjach prawnych. Główną podstawą jest ustawa o szkolnictwie wyższym² z późniejszymi zmianami. Uzupełniana jest ona regulacjami tworzonymi przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w postaci rozporządzeń. Abstrahując od formalnoprawnych kryteriów ważne jest poznanie realnych efektów kształcenia specjalistów w zakresie wyznaczonymi kierunkami i specjalnościami studiów oferowanych przez uniwersytet.

W takim kontekście cele badania odnosić się będą do ocen i przekonań absolwentów UZ i określone zostały dwójako. Pierwszym jest poznanie poziomu ich satysfakcji odniesionego do zróżnicowanych aspektów studiowania. Główną kwestią jest **ustalenie poziomu satysfakcji z podjętej decyzji o wyborze UZ** jako uczelni, w obrębie której realizowane będą studia, ocenianej po ich zakończeniu. Ocenie podlegały szczegółowe aspekty studiowania, omówione w tekście. Drugi cel polegał na dotarciu do wybranych **wskaźników aktualnej sytuacji zawodowej badanych osób**.

Podstawowymi wymiarami analizy była aktywność zawodowa, forma zatrudnienia, sektor zatrudnienia, związek pomiędzy wykonywaną pracą a zdobytymi dzięki studiom kwalifikacjami. Uzupełnieniem tych informacji są dane dotyczące osób sygnalizujących problemy z uzyskaniem zatrudnienia: aktualnie bądź w czasie pomiędzy ukończeniem studiów a czasem realizacji badania. Uzyskane informacje, jakkolwiek opierają się na subiektywnych przekonaniach badanych osób, stanowią jednak ważne uzupełnienie oficjalnej dokumentacji UZ, która obejmuje wyznaczony tokiem studiów proces kształcenia i nie odnosi się do startu zawodowego i kariery zawodowej. Tymczasem aktywność ekonomiczna absolwentów stanowi główne kryterium wyznaczające ocenę szeroko pojętej efektywności działania UZ, służące jego dalszej promocji i będące podstawą modyfikacji zarówno programów kształcenia, jak tworzenia nowych kierunków i specjalności studiów.

2. Uwagi metodologiczne

Podstawę konceptualizacji badań stanowiły założenia metodologiczne przyjęte podczas realizacji pierwszej edycji (2013). Chodzi tu zarówno o ustalenie celów badania, zmiennych, sposobu gromadzenia danych, doboru osób badanych, jak wreszcie sposobu analizy wypowiedzi. W oparciu o uwagi odbiorców raportu badawczego na podstawie pierwszej edycji uznano, że przyjęty zakres analizy jest wystarczający, w efekcie czego do gromadzenia danych posłużono się narzędziem badawczym wykorzystanym w pierwszej edycji badania.

¹¹ Pierwsza część raportu, opisująca założenia badania, zaprezentowana została w niezmienionej postaci, bowiem zarówno założenia, narzędzie badawcze, ani sposób analizy nie uległy modyfikacjom. Aktualizacji uległy natomiast zamieszczone w niej informacje o czasie realizacji i dane liczbowe.

² [Dz.U. z 2012 poz. 572](#) • Brzmienie od 1 maja 2014

2.1. Gromadzenie materiału

Materiał do badań uzyskano poprzez ankietę elektroniczną, która wraz z listem opisującym intencję badania i prośbą o uczestnictwo rozesłana została na adresy elektroniczne absolwentów UZ współtworzących rocznik 2011. Ta cezura czasowa wyznacza dla niektórych pytań ankiety pierwszy kwartał 2012 roku jako czas sześciu miesięcy po ukończeniu studiów. Na podstawie dostępu do adresów poczty elektronicznej ankietę wysłano do 3050 osób. Specyfika badań za pomocą kanałów elektronicznych zapewnia z jednej strony łatwość i szybkość przesyłania narzędzi oraz minimalizację kosztów, z drugiej jednak cechuje ją ograniczona efektywność, czyli niewielki (w porównaniu do tradycyjnie realizowanych badań) odsetek zwrotów wypełnionych ankiet. Niniejsze badanie nie było wyjątkiem w tej kwestii. Dlatego konieczne było ponawianie próśb do absolwentów o uczestnictwo w badaniu, co wydłużyło okres gromadzenia materiału empirycznego. Czas gromadzenia ankiet zawiera się między czwartym kwartałem 2014 roku a końcem pierwszego kwartału 2015 roku. Po ostatecznej weryfikacji uzyskanych materiałów do analizy zakwalifikowanych zostało 328 kompletnie wypełnionych ankiet. Liczba niepełnie wypełnionych ankiet wyniosła 286. Tym samym odsetek uzyskanych, zakwalifikowanych do analizy zwrotów wyniósł 10,7%. Procedura realizacji części empirycznej badania, jak i analiza wyników spełniają wymogi ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (z późniejszymi poprawkami)³.

2.2. Reprezentatywność próby

Kwestia reprezentatywności próby stanowi podstawę oceny wiarygodności prowadzonej analizy. Sytuacja optymalna łączy się z doбором losowym (probabilistycznym), który zakłada jednakową szansę losowego trafienia każdego z elementów do próby z badanej populacji. W badaniach społecznych, gdzie badanymi elementami są ludzie, badacz nie zawsze ma komfort posłużenia się procedurą losową, wymaga ona bowiem w sytuacji kolejnych odmów uczestnictwa w badaniu dysponowaniem próbą o znacznych rozmiarach. Rozwiązaniem stosowanym w badaniach za pomocą rozsyłanej poprzez Internet ankiety elektronicznej jest dobór nielosowy (nieprobabilistyczny) zakładający uwzględnienie wszystkich przesłanych zwrotnie ankiet, po ich merytorycznej akceptacji. Przyjmuje się wówczas założenie, że ich realizatorzy są w „naturalny” sposób zróżnicowani społecznie ze względu na podstawowe cechy. W przypadku niniejszej analizy były to: płeć, wiek (w zakresie ograniczonym przyjętą koncepcją doboru), miejsce zamieszkania, rodzaj i typ studiów. Wspólnymi dla wszystkich uwzględnionych w badaniu osób były dwa kryteria: ukończenie studiów na UZ oraz dysponowanie adresem poczty elektronicznej. Założono, że społeczne cechy osób biorących udział w badaniu odzwierciedlają społeczny profil ogółu absolwentów UZ. Jedynym założonym przez realizatora badania ograniczeniem była „hipoteza sukcesu” głosząca, że zbiór uczestników badania może być w pewnym stopniu nadreprezentowany przez te jednostki, które odniosły sukces zawodowy, tym samym chętniej mówiące o własnych

³ Dz.U. 1997 nr 133 poz. 883

osiągnięciach i spostrzeżeniach, przy jednoczesnej niedoreprezentacji tych osób, które mają niekorzystne doświadczenia, zwłaszcza związane z własną aktywnością zawodową. Ogólny obraz uzyskanych wyników zdaje się nie potwierdzać jednak takiego przypuszczenia, co sugeruje (choć nie dowodzi) wiarygodność danych i poprawność prezentowanych w raporcie wniosków. Mankamentem przyjętego doboru jest niewystarczająca liczebność ankiet pochodzących od absolwentów dwóch, najmniej licznych wydziałów UZ: Artystycznego oraz Fizyki i Astronomii. Ze względu na uzyskanie niewystarczającego do wnioskowania materiału (zbyt małą liczbę ankietowanych osób), wnioski dotyczące tych wydziałów nie były formułowane, choć stosowne dane zostały przedstawione w tabelach.

2.3. Analiza danych

Analiza danych zawartych w ankiecie miała charakter ilościowy. Przyjęto, że formułowanie opisowych odpowiedzi, stanowiących konsekwencję pytań otwartych wydłuża czas realizacji ankiety, komplikuje udzielanie odpowiedzi i tym samym może zniechęcać badane osoby do uczestnictwa w badaniu. W rezultacie pytania ankietowe miały charakter zamknięty, a udzielenie odpowiedzi polegało na zaznaczeniu odpowiedniego (zdaniem danej osoby) wariantu odpowiedzi, lub zespołów odpowiedzi.

Mimo ilościowego charakteru analizy dane uwzględniane w pytaniach miały charakter jakościowy. Tym samym, użyte do ich analizy skale były skalami nominalnymi, co przede wszystkim dotyczy zmiennych niezależnych takich jak: wydział, kierunek studiów, typ studiów. Ponadto uwzględniane zmienne zależne dotyczące ocen procesu studiowania, jak sytuacji na rynku pracy również miały nominalny (niekiedy porządkowy) charakter. W pytaniach nie pojawiły się skale interwałowe bądź ilorazowe. Biorąc pod uwagę charakter użytych skal w analizie nie było możliwe wykorzystanie analiz statystycznych, dokumentujących siłę powiązania zmiennych i istnienie zależności między badanymi cechami. Uwzględnione w poszczególnych zestawieniach dane poddane zostały interpretacji ukazującej najbardziej widoczne powiązania między cechami. Analiza uwzględnia ponadto dalszą weryfikację poczynionych wniosków poprzez odniesienie do kolejnych zmiennych, np. wpływ przynależności do wydziału na zmienną zależną, a następnie wpływ kierunku studiów na nią. Dzięki temu w zdecydowanej części opisów tabel uzyskano potwierdzenie wnioskowania w omawianym zakresie. Pewnym ograniczeniem analizy danych była liczebność zakwalifikowanych do analizy ankiet, uniemożliwiająca dokonanie bardziej szczegółowych odniesień, np. poszczególnych kierunków studiów.

Ze względu na cele badania, sytuujące je w kategorii monografii instytucji i odnoszące się do efektywności kształcenia w ramach UZ, w raporcie pominięto analizę standardowych, typowych dla badań społecznych zmiennych niezależnych (takich jak płeć, wiek, miejsce zamieszkania, rodzaj uzyskanego wykształcenia) oraz ich wpływu na analizowane kwestie. Było to skutkiem przyjętej konceptualizacji, bowiem celem badania nie była charakterystyka badanej populacji, lecz uzyskanie obrazu zróżnicowanych efektów, jakie są skutkiem istnienia UZ.

3. Opis badanej próby

Zaznaczono wyżej, że w skład próby po weryfikacji uzyskanego materiału zaliczono 328 osób, zróżnicowanych ze względu na kierunek i typ studiów, rekrutujących się z dziesięciu wydziałów UZ. Podobnie jak w poprzedniej edycji, uznano, że kryterium kierunku studiów, ze względu na znaczne zróżnicowanie wymaga pewnego uporządkowania⁴. W efekcie kierunki zostały pogrupowane w ogólniejsze kategorie, a uzyskany w ten sposób podział stanowił podstawę dalszych analiz.

3.1. Kierunki studiów

Trudno byłoby oceniać zróżnicowanie uzyskanych danych przyjmując jako zmienną kierunek studiów, bowiem uzyskane informacje pochodziły od absolwentów 29 kierunków. W celu uzyskania klarowności prezentowanych w raporcie wyników dokonano podziału uwzględnionych kierunków studiów na cztery główne kategorie, kierując się kryteriami najogólniej pojmowanego podobieństwa ich pola badawczego oraz zbieżności metodologii. Idąc tym tokiem wyróżniono cztery kategorie kierunków studiów:

1. Techniczne

1. Architektura wnętrz
2. Budownictwo
3. Elektronika i Telekomunikacja
4. Elektrotechnika
5. Mechanika i Budowa Maszyn

2. Ścisłe akademickie

1. Astronomia
2. Fizyka
3. Informatyka
4. Informatyka i Ekonometria
5. Matematyka

3. Humanistyczne i społeczne

1. Edukacja artystyczna – Muzyka
2. Edukacja Techniczno-Informatyczna
3. Filologia
4. Filologia Polska
5. Filozofia
6. Historia
7. Malarstwo
8. Pedagogika
9. Politologia

⁴ Ilość kierunków studiów, jak również ich specyfika, nie uległy zmianie w porównaniu do poprzedniego roku.

10. Socjologia

11. Wychowanie fizyczne

Uzupełnieniem wyżej przedstawionych, względnie homogenicznych grup jest czwarta kategoria, skupiająca kierunki studiów z różnych dziedzin nauki i tym samym korzystających z różnych metodologii. Kryterium jej utworzenia było zasadniczo inne, niż w wyżej wymienionych kategoriach, bowiem odwoływało się do strategii reagowania przez UZ na zapotrzebowanie kandydatów na rynku pracy i tym samym tworzenie kierunków, które poszukiwane są przez zainteresowanych. Co istotne, kierunki rynkowe rozmieszczone są w obrębie różnych wydziałów i tym samym klasyfikują się w obrębie różnych grup nauk: przyrodniczych, ekonomicznych, nauk o zarządzaniu, technicznych i medycznych. Pomimo więc braku obiektywnych podobieństw związanych ze wspólnym polem badawczym, istnieje tu jedno: „prorynkowa” racja przemawiająca za utworzeniem kierunku. Ten argument zdaje się odgrywać istotną rolę w ustaleniu, czy absolwenci z tej grupy łatwiej znajdują zatrudnienie a ich kariery zawodowe są stabilniejsze.

4. „Nowe”

1. Bezpieczeństwo narodowe
2. Biologia
3. Ekonomia
4. Inżynieria środowiskowa
5. Ochrona środowiska
6. Pielęgniarstwo
7. Zarządzanie
8. Zarządzanie i inżynieria produkcji

Zestawienie uwzględniające przedstawiony podział kierunków studiów, które reprezentowali uczestnicy badania, zawiera tabela nr 1.

Tabela 1. Kierunki studiów⁵

Kierunki studiów	N	%
techniczne	52	8,5
ściśle	79	12,9
humanistyczne i społeczne	272	44,4
nowe	209	34,2
Ogółem	612	100,0

⁵ W niniejszym raporcie określenie „kierunek studiów” odnosić się będzie jedynie do grup opisanych powyżej oraz uwzględnionych w tabeli nr 1.

Podobnie, jak w poprzednich edycjach badania, najliczniejszą kategorię absolwentów tworzą osoby z kierunków humanistycznych i społecznych, stanowiące nieco mniej, niż połowę wszystkich wypowiedzających się (44,4%). Rekrutują się oni z trzech wydziałów: Pedagogiki, Socjologii i Nauk o Zdrowiu, Humanistycznego oraz (w niewielkim stopniu) Artystycznego. Na drugim miejscu znajdują się absolwenci zaliczeni do kierunków nowych, a więc tworzonych w ostatnich latach kierunków akademickich, będących odpowiedzią na aktualne tendencje na rynku edukacyjnym, jednocześnie wyjściem naprzeciw zainteresowaniom nowych kandydatów. Ta kategoria skupia jedną trzecią badanej próby (34,2%). Pozostałe dwie kategorie reprezentowane są w zdecydowanie słabszym stopniu. Kierunki ścisłe skupiły zaledwie 12,9% osób, a kierunki techniczne, cechujące się odmiennymi obszarami badawczymi (Architektura Wnętrz i Budownictwo, Elektronika i Telekomunikacja, Elektrotechnika, Mechanika i Budowa Maszyn) jeszcze mniej, bo zaledwie 8,5%. Trzeba jednak pamiętać, że opisany rozkład popularności kierunków w próbie nie odzwierciedla w ścisły sposób popularności (rzeczywistej liczebności) osób kształcących się na UZ.

Co istotne, zmieniony jest udział proporcji badanych absolwentów w niniejszej analizie, w porównaniu do poprzedniej edycji badania. O ile proporcja kierunków humanistycznych i społecznych do pozostałych jest na wyraźnie zbliżonym poziomie (odpowiednio: 44,9% dla 2014 roku i 44,4% dla 2015), to dla innych kategorii zaobserwowano zmiany. Kierunki „nowe”, stanowiące poprzednio tylko 14,7% próby, obecnie są dwukrotnie liczniejsze (34,2%). Ten wzrost odzwierciedlać może starania władz UZ w postaci tworzenia nowych kierunków studiów, co zwiększa atrakcyjność oferty edukacyjnej uczelni. Jednocześnie wyraźnie zmalał udział absolwentów kierunków ścisłych (odpowiednio: 28,4% i 12,9%) i technicznych (odpowiednio: 12,0% i 8,5%), jednak w świetle danych dotyczących rekrutacji studentów wymienione wartości nie odpowiadają rzeczywistej strukturze osób studiujących na UZ.

3.2. Wydziały UZ

Podobnie jak w poprzednich edycjach, najbardziej licznie reprezentowane w analizie wydziały to: Pedagogiki, Socjologii i Nauk o Zdrowiu, z którego pochodzi co czwarty absolwent (25,3%) oraz Humanistyczny (18,9%). Trzecim co do liczebności w próbie jest Wydział Ekonomii i Zarządzania, a kolejnym Wydział Elektrotechniki, Informatyki i Telekomunikacji (11,1%). Pozostałe jednostki są reprezentowane w dostrzegalnie mniejszym stopniu. Mimo uwzględnienia w dalszych zestawieniach raportu wszystkich wydziałów UZ, w opisach tabel nie pojawiają się odniesienia dotyczące Wydziału Artystycznego (1,8%) oraz Wydziału Fizyki i Astronomii (1,0%), co jest efektem minimalnego udziału ich reprezentantów w badanej próbie. Procentowy udział liczebności absolwentów z różnych wydziałów w próbie jest zbliżony do ubiegłorocznego. Podział próby ze względu na wydziały prezentuje tabela nr 2.

Tabela 2. Podział badanych ze względu na wydziały

Wydziały	N	%
Wydział Artystyczny	11	1,8
Wydział Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiska	39	6,4
Wydział Ekonomii i Zarządzania	103	16,8
Wydział Elektrotechniki, Informatyki i Telekomunikacji	68	11,1
Wydział Fizyki i Astronomii	6	1,0
Wydział Humanistyczny	116	18,9
Wydział Matematyki, Informatyki i Ekonometrii	25	4,1
Wydział Mechaniczny	44	7,2
Wydział Nauk Biologicznych	46	7,5
Wydział Pedagogiki, Socjologii i Nauk o Zdrowiu	155	25,3
Ogółem	613	100,0

3.3. Płeć

Zgodnie ze specyfiką kierunków kształcenia na UZ, kryterium płci wskazuje na znaczną feminizację absolwentów. Mężczyźni stanowią niewiele ponad jedną trzecią (36,2%) ogółu badanych absolwentów, podczas gdy kobiety pozostałą, dominującą liczebnie część (63,8%). Wskazana dysproporcja odzwierciedla tendencję do feminizacji składu studentów UZ, uchwyconą także w poprzednich edycjach badania.

Tabela 3. Płeć badanych

Płeć:	N	%
Mężczyźni	222	36,2
Kobiety	392	63,8
Ogółem	408	100,0

3.4. Miejsce zamieszkania

Miejsce zamieszkania w naturalny sposób różnicuje pochodzenie przestrzenne uczestniczących w badaniu osób. Kryterium to odnosi się do ich aktualnego (w momencie realizacji badania) zamieszkania, nie opisując tym samym miejsca urodzenia, ani zamieszkania w trakcie studiów. Ponownie jak w poprzedniej edycji, nieco mniej, niż połowa wypowiedzających się (42,6%) to mieszkańcy miast o liczebności powyżej 100 tys. mieszkańców, co pozwala przypuszczać, że są to głównie zielonogórzanie. Co piąta osoba (19,9%) to mieszkaniec miasta do 20 tys. mieszkańców. Z kolei nieco więcej, niż co siódmy

absolwent (14,4%) zamieszkuje na wsi. Dane o pochodzeniu badanych dokumentują tezę o istotnej roli UZ jako instytucji wspomagającej awans edukacyjny młodych ludzi zamieszkujących niewielkie ośrodki w lubuskim (choć też województwach sąsiadujących), którzy dominują w próbie.

Tabela 4. Miejsce zamieszkania

Miejsce zamieszkania	N	%
wieś	45	14,4
miasto do 20 tys.	62	19,9
miasto 20 000 - 50 tys.	46	14,7
miasto 50 tys. - 100 tys.	26	8,3
miasto pow. 100 tys.	133	42,6
Ogółem	312	100,0

3.5. Rodzaj ukończonych studiów

Rodzaj ukończonych studiów jest istotnym parametrem w opisie badanej populacji. W dalszej analizie pominięto wszystkie, występujące w ofercie edukacyjnej UZ rodzaje wykształcenia, ograniczając się do powszechnie stosowanego podziału na studia pierwszego i drugiego stopnia oraz studia pięcioletnie. Połowę biorących w badaniu udział stanowią absolwenci studiów pierwszego stopnia (50,6%), co pozwala przypuszczać, że ich znaczna część podjęła również kształcenie na studiach drugiego stopnia na UZ. Co istotne, w ostatnim czasie wzrasta popularność studiów drugiego stopnia, bowiem reprezentowane są w próbie przez 45,8% badanych, podczas gdy w poprzedniej edycji badania stanowili jedynie trzecią część próby. Studia jednolite magisterskie są wśród badanych zdecydowanie najmniej popularne (3,6%), co w pewien (choć niereprezentatywny) sposób dokumentuje upowszechnianie się podziału na studia wyższe pierwszego i drugiego stopnia, zgodnie z wytycznymi procesu bolońskiego.

Tabela 5. Rodzaj studiów

Rodzaj studiów	N	%
pierwszego stopnia	310	50,6
drugiego stopnia	281	45,8
jednolite magisterskie	22	3,6
Ogółem	613	100,0

Część 2. Przekonania i opinie związane z przebiegiem studiów na Uniwersytecie Zielonogórskim

4. Motywy wyboru kierunku studiów

Oczekiwania wobec studiów, tworzone przez podjęciem decyzji o studiowaniu stanowią ważny składnik mentalności absolwentów, informują bowiem o ich preferencjach i potrzebach poznawczych, pośrednio o interesach wyznaczających ich orientację życiową. Pułap ich oczekiwań wyznacza stopień akceptacji realiów, z którymi zetknęli się w murach UZ podczas studiów. Ponadto wskazuje na kryteria, którymi kierowali się kandydaci podczas dokonywania wyboru.

Najbardziej rozpowszechniona opcja wśród przedstawionych wyborów miała ściśle pragmatyczny charakter i odnosiła się do oczekiwania „zdobycia kwalifikacji zawodowych, które pozwolą na zdobycie pracy”. Takie oczekiwanie zadeklarowało blisko trzy-czwarte badanych (72,8%). Uwzględnienie kryterium kierunku studiów pozwala dodatkowo stwierdzić, że ten rodzaj nastawienia cechował (przed studiami) przede wszystkim absolwentów kierunków technicznych (76,9%), choć różnice między wszystkimi kierunkami nie były znaczne. Co warto podkreślić, popularność tego przekonania wzrosła w bieżącej edycji badania w porównaniu z poprzednią, gdy pogląd taki deklarowało 68,7% absolwentów.

Drugim co do popularności było oczekiwanie kandydatów, aby przyszła uczelnia zlokalizowana była blisko miejsca zamieszkania, co deklarowało 71,5% osób. Popularność tego przekonania sugeruje, że bazą rekrutacyjną dla studentów jest przede wszystkim środowisko lokalne: województwo lubuskie, jak również (prawdopodobnie) regiony przylegające do niego. Trzeba jednak pamiętać, że argument w wyborze uczelni odwołujący się do bliskości miejsca studiowania odgrywa szczególnie istotną rolę dla osób już aktywnych zawodowo, także obciążonych obowiązkami rodzinnymi, ewentualnie nie dysponujących środkami finansowymi na pokrycie kosztów studiowania w odległych częściach kraju. Jednocześnie, popularność tego przekonania wskazuje na istotną rolę, jaką UZ odgrywa w lokalnym środowisku jako instytucja kształcenia na poziomie wyższym.

Trzeci co do powszechności motyw odwoływał się do interesującej oferty programowej UZ (70,9%). Także ten wskaźnik jest dostrzegalnie wyższy, niż we wcześniejszej edycji badania, gdy wynosił (63,5%). Ten parametr uznać należy za zdecydowanie mocny element wizerunku uczelni. O ile poprzedni z wymienionych pogląd (niewielki dystans od miejsca zamieszkania) cechował swoisty pragmatyzm życiowy, to wysoka, merytoryczna ocena oferty edukacyjnej jest wyraźnym atutem uczelni, stanowiąc składnik korzystnego, społecznego wizerunku UZ. Odwołując się ponownie do dodatkowego podziału na kierunki studiów można dostrzec, że oczekiwanie to ponownie w najwyższym stopniu cechowało obecnych absolwentów kierunków technicznych (80,8%) i ścisłych (78,6%).

Przeważająca część osób uznała, że zasady i organizacja toku studiów są przyjazne na UZ (68,1%), a takie przekonanie stanowi kolejny, korzystny składnik społecznego wizerunku uniwersytetu.

Tabela 6. Motywy wyboru kierunku studiów

Motyw wyboru kierunku	N	%
Przypuszczałem, że uczelnia umożliwi mi zdobycie kwalifikacji zawodowych, które pozwolą na zdobycie pracy	235	72,8
Uczelnia miała interesującą ofertę kierunkową/programów	229	70,9
Zielona Góra jest atrakcyjnym miastem do studiowania i zamieszkania	208	64,4
UZ ma wysoki prestiż na rynku edukacyjnym	62	19,2
Zasady i organizacja toku studiów są przyjazne dla studentów	220	68,1
Uczelnia znajdowała się w pobliżu mojego miejsca zamieszkania	231	71,5
Łatwo było się dostać na UZ	206	63,8
Moi najbliżsi chcieli, żebym studiował(a) na UZ	96	29,7
Nie dostałem(am) się na inną uczelnię a na UZ były wolne miejsca	37	11,5
Wybór UZ był przypadkowy	13	4,0

Tabela 7. Motywy wyboru kierunku studiów w podziale na kierunki studiów

Motyw wyboru kierunku		kierunek			
		techniczne	ściśle	humanistyczne i społeczne	nowe
Przypuszczałem, że uczelnia umożliwi mi zdobycie kwalifikacji zawodowych, które pozwolą na zdobycie pracy	N	20	31	104	80
	%	76,9	73,8	72,7	71,4
Uczelnia miała interesującą ofertę kierunkową/przedmiotową	N	21	33	96	79
	%	80,8	78,6	67,1	70,5
Zielona Góra jest atrakcyjnym miejscem studiowania i zamieszkania	N	16	22	96	74
	%	61,5	52,4	67,1	66,1
UZ ma wysoki prestiż na rynku edukacyjnym	N	5	8	33	16
	%	19,2	19,0	23,1	14,3
Zasady i organizacja toku studiów na UZ są przyjazne dla studentów	N	18	22	97	83
	%	69,2	52,4	67,8	74,1
Uczelnia znajdowała się w pobliżu mojego miejsca zamieszkania	N	17	30	97	87
	%	65,4	71,4	67,8	77,7
Łatwo było dostać się na UZ	N	14	29	88	75
	%	53,8	69,0	61,5	67,0
Moi najbliżsi chcieli, abym studiował(a) na UZ	N	7	5	46	38
	%	26,9	11,9	32,2	33,9
Nie dostałem(am) się na inną uczelnię, a na UZ były wolne miejsca	N	2	6	17	12
	%	7,7	14,3	11,9	10,7
Wybór UZ był przypadkowy	N	1	2	7	3
	%	3,8	4,8	4,9	2,7

Tabela 8. Motywy wyboru kierunku studiów w podziale na rodzaje studiów

Motyw wyboru kierunku		Rodzaj studiów		
		pierwszego stopnia	drugiego stopnia	jednolite
Przypuszczałem, że uczelnia umożliwi mi zdobycie kwalifikacji zawodowych, które pozwolą na zdobycie pracy	N	119	109	7
	%	73,9	71,2	77,8
Uczelnia miała interesującą ofertę kierunkową/przedmiotową	N	116	107	6
	%	72,0	69,9	66,7
Zielona Góra jest atrakcyjnym miejscem studiowania i zamieszkania	N	103	101	4
	%	64,0	66,0	44,4
UZ ma wysoki prestiż na rynku edukacyjnym	N	25	36	1
	%	15,5	23,5	11,1
Zasady i organizacja toku studiów na UZ są przyjazne dla studentów	N	102	113	5
	%	63,4	73,9	55,6
Uczelnia znajdowała się w pobliżu mojego miejsca zamieszkania	N	119	103	9
	%	73,9	67,3	100,0
Łatwo było dostać się na UZ	N	109	91	6
	%	67,7	59,5	66,7
Moi najbliżsi chcieli, abym studiował(a) na UZ	N	55	38	3
	%	34,2	24,8	33,3
Nie dostałem(am) się na inną uczelnię, a na UZ były wolne miejsca	N	18	17	2
	%	11,2	11,1	22,2
Wybór UZ był przypadkowy	N	4	9	0
	%	2,5	5,9	0,0

5. Satysfakcja z kształcenia na UZ

Satysfakcję z podjętego kształcenia na danej uczelni zmierzyć można odnosząc ją zwłaszcza do zadowolenia absolwentów z podjętej decyzji o kształceniu. Dane tego typu wydają się być szczególnie wiarygodne, bowiem uzyskane deklaracje pochodzą od osób, które zakończyły proces kształcenia na poziomie wyższym, tym samym nie istnieją żadne

blokady wobec swobodnego wyrażania swych opinii o uczelni, w tym zwłaszcza opinii krytycznych. **Uzyskane dane wskazują na niezwykle wysoki poziom tak określonej satysfakcji, bowiem dotyczy on dziewięciu z dziesięciu badanych osób (90,6%). Co istotne, odsetek ten nieznacznie wzrósł w porównaniu do poprzedniej edycji badania, korzystnie świadcząc o rosnącej jakości oferowanych na UZ zajęć.**

Satysfakcję z podjętego kierunku studiów zadeklarował podobny (choć minimalnie niższy) odsetek absolwentów, co umacnia korzystny wizerunek uczelni (86,8%). Dotychczasowa tendencja, uchwytna w poprzednich edycjach raportu wskazuje, że zadowolenie absolwentów ze specjalności ukończonych studiów jest nieco niższe od omówionych wyżej wskaźników. Tak było również w omawianym badaniu, gdyż satysfakcję taką deklaruje 82,4% badanych osób. Stanowi to 3% więcej, niż w ubiegłorocznym raporcie.

Przedstawione dane stanowią korzystnie postrzegane źródło danych, które warto wykorzystać budując aktualną strategię tworzenia wizerunku UZ jako nowoczesnej placówki akademickiej. **Godna podkreślenia jest dostrzegalna w przeciągu ostatniego roku tendencja wzrostu udziału korzystnych ocen uczelni wśród absolwentów UZ.**

Tabela 9. [Satysfakcja z kształcenia na UZ](#)

Satysfakcja z kształcenia	N	%
zadowolenie z uczelni	289	90,6
zadowolenie z kierunku	277	86,8
zadowolenie ze specjalności	262	82,4

Zadowolenie z wyboru UZ jako uczelni, na której podjęte zostały studia wyższe deklarowali w największym stopniu absolwenci wydziałów: WMIE (100,0%), WPSINOZ (93,8%) i MNB (92,9%). Trudno doszukać się tu jakiejś prawidłowości, bowiem kierunki studiów w obrębie wymienionych wydziałów zaliczane są do różnych dyscyplin naukowych, mają więc odrębną specyfikę. Uzyskany wynik stanowi niemniej jednak wiarygodną podstawę do rekomendacji tych wydziałów, jako cieszących się najwyższym uznaniem absolwentów. Uwzględnienie bardziej szczegółowego kryterium, jakim jest wybrany kierunek, dostarcza nieco innych danych. Satysfakcję z podjętego kierunku studiów deklarują bowiem zwłaszcza absolwenci WEEIT (96,6%) i WM (95,5%) a więc jednostek kształcących specjalistów o profilu technicznym. Wiedza o rynku pracy dokumentuje prawidłowość, zgodnie z którą właśnie oni radzą sobie najlepiej na rynku pracy. Warto wskazać, że zadowolenie z podjętej specjalności ponownie najpopularniejsze jest wśród absolwentów WM (95,5%), a także WMIE (88,2%).

Tabela 10. Satysfakcja z kształcenia na UZ w podziale na wydziały

Satysfakcja z kształcenia		wydział									
		WA	WBAlIŚ	WEIZ	WEEIT	WFIA	WH	WMIE	WM	WNB	WPSINOZ
zadowolenie z uczelni	N	5	18	43	29	1	54	17	20	26	76
	%	83,1	85,7	84,3	90,6	50,0	91,5	100	90,9	92,9	93,8
zadowolenie z kierunku	N	5	20	41	31	2	51	14	21	23	69
	%	83,3	95,2	80,4	96,9	100	86,4	82,4	95,5	82,1	85,2
zadowolenie ze specjalności	N	5	20	32	28	2	50	15	21	21	68
	%	83,3	95,2	64,0	87,5	100	84,7	88,2	95,5	75,0	84,0

Kryterium zadowolenia z procesu kształcenia na UZ z uwzględnieniem podziału na wydziały nie dostarcza podstaw do jednoznacznych wniosków. Bowiem najwyższy poziom satysfakcji deklarowali zasadniczo z jednej strony absolwenci kierunków ścisłych (92,9%), jak z drugiej absolwenci kierunków humanistycznych i społecznych (92,2%). Po drugie, różnice w deklarowanej satysfakcji pomiędzy czterema uwzględnionymi grupami kierunków wykształcenia (pozostałe to: „ściśle” (92,9%) i „nowe” (88,2%)) nie były wysokie, sugerując ogólnie wyrównany poziom procesu dydaktycznego na całej uczelni.

Jeśli chodzi o wężziej rozumiane kryterium satysfakcji, dotyczące już wyboru kierunku studiów, to wyraźnie dominują tu absolwenci kierunków technicznych (96,2%), a więc prawie wszyscy z nich. Niewiele mniejszą popularnością cieszą się kierunki ścisłe, co deklaruje dziewięciu na dziesięciu wypowiedzających się (90,5%). Jest jednak ważne, że dla pozostałych grup kierunków różnice satysfakcji nie były zbyt wyraźne (kierunki humanistyczne i społeczne: 86,5%, a kierunki nowe 83,6%).

Jest interesujące, że w poprzedniej edycji badań najwyższy poziom satysfakcji z wyboru uczelni, jak i kierunku studiów deklarowali absolwenci kierunków nowych (rynkowych), co w pewien sposób sugerowało (choć jednak nie wskazywało jednoznacznie) ich zdecydowanie korzystny start na rynku pracy. Tymczasem aktualne dane wskazują na nieco niższą satysfakcję widoczną w ocenach tej kategorii absolwentów.

Tabela 11. Satysfakcja z kształcenia na UZ w podziale na kierunki studiów

Satysfakcja z kształcenia		kierunek studiów				
		techniczne	ściśle	humanistyczne i społeczne	nowe	Ogółem
zadowolenie z uczelni	N	23	39	130	97	289
	%	88,5	92,9	92,2	88,2	90,6
zadowolenie z kierunku	N	25	38	122	92	277
	%	96,2	90,5	86,5	83,6	86,8
zadowolenie ze specjalności	N	24	37	120	81	262
	%	92,3	88,1	85,1	74,3	82,4

Satysfakcję z wyboru uczelni wyrażają najczęściej absolwenci studiów drugiego stopnia (92,6%), następnie w prawie równolicznym stopniu absolwenci studiów jednolitych magisterskich (88,9%) i studiów pierwszego stopnia (88,9%). Zachowana więc została tendencja, dostrzeżona w ubiegłorocznej analizie, choć także w przedstawionym zestawieniu różnice w powszechności opinii nie są znaczne.

Zadowolenie z wyboru kierunku najczęstsze jest natomiast wśród absolwentów studiów jednolitych magisterskich (88,9%). Z kolei najniższe zadowolenie z ukończonego kierunku cechuje absolwentów studiów pierwszego stopnia (85,7%) co jak można spodziewać się, jest uwarunkowane dalszymi planami edukacyjnymi, wiążącymi się z osiągnięciem poziomu magisterskiego. Niemniej dystans między podanymi wartościami znów nie jest znaczny, dokumentując znaczny poziom satysfakcji absolwentów. Satysfakcja z ukończonego kierunku dotyczy natomiast 87,9% absolwentów studiów drugiego stopnia.

Tabela 12. Satysfakcja z kształcenia na UZ w podziale na typy studiów

Satysfakcja z kształcenia		typ studiów		
		pierwszego stopnia	drugiego stopnia	jednolite magisterskie
zadowolenie z uczelni	N	143	138	8
	%	88,8	92,6	88,9
zadowolenie z kierunku	N	138	131	8
	%	85,7	87,9	88,9
zadowolenie ze specjalności	N	124	129	9
	%	77,5	86,6	100,0

6. Ocena wyboru studiów z perspektywy czasu

Ocenę jakości studiów przez absolwentów UZ dokumentują także przekonania dotyczące hipotetycznego, ponownego wyboru UZ jako miejsca studiów oraz ponownego wyboru kierunku studiów. Jak można było spodziewać się, wielość ofert edukacyjnych pochodzących z wielu publicznych i niepublicznych uczelni w kraju wpłynąć może na aktualną, większą wstrzeźliwość wobec takiej akceptacji, niż w tabeli opisanej powyżej. I rzeczywiście, dokonane z perspektywy czasu oceny nie są już tak jednoznacznie korzystne. Opcja wyboru tej samej uczelni i tego samego kierunku jest jednak najbardziej popularną z przedstawionych w tabeli alternatyw, bowiem wskazał na nią nieco więcej, niż co drugi absolwent (57,1%). **Warto podkreślić, że wynik ten jest minimalnie wyższy od osiągniętego w ubiegłorocznej edycji badania (56,4%).** Ponadto, warto pamiętać, że ewentualne decyzje związane z kierunkiem studiów warunkowane mogą być wieloma czynnikami: rozwojem nowych technologii, aktualną sytuacją na rynku pracy, rozwojem indywidualnych zainteresowań i wieloma innymi.

Uzupełniającą informacją jest fakt, że co piąty z nich (22,6%) deklaruje ponowny wybór UZ jako miejsca własnych studiów, choć już na innym kierunku. **Połączenie obu wskazanych wielkości pozwala wnioskować, że ośmiu na dziesięciu absolwentów UZ (79,7%) ponownie wybrałoby tą uczelnię jako miejsce zdobycia wyższego wykształcenia.** Jednocześnie zdecydowanie niewielka część (7,8%) zmieniłaby plany edukacyjne, wybierając jako miejsce studiów inną uczelnię, a deklaracja całkowitej zmiany planów (wybór innego kierunku na innej uczelni) dotyczyła jedynie co dziesiątego z badanych (10,7%). Wskaźnikiem szerokiej, społecznej akceptacji studiów wyższych jest wreszcie fakt, że zaledwie jeden na pięćdziesięciu badanych (1,9%) nie zdecydowałoby się ponownie na studia.

Tabela 13. Ocena wyboru studiów z perspektywy czasu

Potwierdzenie ponownego wyboru	N	%
wybrałbym tę samą uczelnię i kierunek	182	57,1
wybrałbym tę samą uczelnię, ale inny kierunek	72	22,6
wybrałbym ten sam kierunek na innej uczelni	25	7,8
wybrałbym inny kierunek, na innej uczelni	34	10,7
w ogóle nie podjąłbym studiów	6	1,9
Ogółem	319	100,0

Przedstawione dane dotyczące hipotetycznych, ponownych decyzji o podjęciu studiów, wyboru kierunku i specjalności warto odnieść do poszczególnych wydziałów UZ. Pełna akceptacja, wiążąca się z ponownym wyborem nie tylko UZ, jak i kierunku studiów, cechuje zwłaszcza absolwentów WEEIT (71,9%), a także WBAAIŚ (66,7%) i WMIE (64,7%), a więc wydziały o profilu „politechnicznym”, zapewniające swym absolwentom atrakcyjne na rynku pracy kwalifikacje. Ponowny wybór UZ, zakładający jednak zmianę kierunku studiów, cechuje zwłaszcza absolwentów wydziałów WEIZ (29,4%), WNB (28,6%), WH (27,1%) i WPSINOZ (25,9%). Wnioski nie są tu jednoznaczne, bowiem trzy z wymienionych wydziałów (poza pierwszym) mają „nie-politechniczny” charakter, co zdaje się sugerować pewne trudności na rynku pracy pochodzących z nich absolwentów. Dane z rynku pracy wskazują jednak, że trudności z uzyskaniem satysfakcjonującego zatrudnienia mają także absolwenci pozostałych krajowych uczelni kończący podobne kierunki. Można skonkludować, że uwarunkowania te mają więc raczej systemowy, ogólny charakter.

Całkowicie odmienny charakter mają te opinie, które wyrażają rozczarowanie zarówno kierunkiem studiów, jak i wyborem uczelni. Formułowali je głównie absolwenci WEIZ i WMIE (po 17,6%) oraz WM (13,6%).

Tabela 14. Ocena wyboru studiów z perspektywy czasu w podziale na wydziały

Potwierdzenie ponownego wyboru		wydział									
		WA	WBAAIŚ	WEIZ	WEEIT	WFIA	WH	WMIE	WM	WNB	WPSINOZ
wybrałbym tę samą uczelnię i kierunek	N	4	14	24	23	0	33	11	13	14	46
	%	66,7	66,7	47,1	71,9	0,0	55,9	64,7	59,1	50,0	56,8
wybrałbym tę samą uczelnię, ale inny kierunek	N	0	2	15	3	0	16	3	4	8	21
	%	0,0	9,5	29,4	9,4	0,0	27,1	17,6	18,2	28,6	25,9
wybrałbym ten sam kierunek na innej uczelni	N	0	3	2	5	1	2	0	2	3	7
	%	0,0	14,3	3,9	15,6	50,0	3,4	0,0	9,1	10,7	8,6
wybrałbym inny kierunek, na innej uczelni	N	2	1	9	1	0	8	3	3	3	4
	%	33,3	4,8	17,6	3,1	0,0	13,6	17,6	13,6	10,7	4,9
W ogóle nie podjąłbym studiów	N	0	1	1	0	1	0	0	0	0	3
	%	0,0	4,8	2,0	0,0	50,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,7

Akceptacja wcześniej podjętej przez absolwentów UZ decyzji o studiowaniu na UZ, jak również o wyborze kierunku studiów przeanalizowana została także z uwzględnieniem podziału na kierunki studiów. to kryterium dostarcza interesujących danych, bowiem ujawniło wyraźne różnice pomiędzy nimi. Wariant wyboru tej samej uczelni i tego samego kierunku najbardziej powszechny jest wśród absolwentów kierunków technicznych, bowiem wskazuje na niego ośmiu na dziesięciu wypowiedzających się (80,8%). Dostrzegalnie niższy (choć nadal wysoki) jest odsetek osób prezentujących takie przekonanie, legitymujących się dyplomami ukończenia kierunków ścisłych (64,3%). Stosunkowo słabiej wypadli absolwenci kierunków humanistycznych i społecznych (57,4%). Sporym zaskoczeniem jest natomiast

fakt, że zaledwie nieco mniej niż połowa (48,2%) absolwentów kierunków nowych deklaruje takie przekonanie. Oznacza to bowiem, że wybór kierunku uznawanego (w czasie podejmowania decyzji o studiach) za atrakcyjny rynkowo, niekoniecznie musi skutkować korzystnymi, atrakcyjnymi ofertami pracy po uzyskaniu dyplomu. Także w tym wypadku obserwujemy raczej specyfikę mechanizmów rynku pracy, przejawiających się znaczną zmiennością zapotrzebowania na kolejne kategorie specjalistów.

Wybór innego kierunku studiów deklarowali przede wszystkim absolwenci kierunków nowych (26,4%) oraz humanistycznych i społecznych (25,5%). Najmniej przekonani byli do takiej opcji absolwenci kierunków technicznych (7,7%). Ostatnie dane stanowią przekonujące uzupełnienie wcześniej przedstawionych danych, dokumentując satysfakcjonującą pozycję na rynku pracy specjalistów o profilu technicznym.

Tabela 15. Ocena wyboru studiów z perspektywy czasu w podziale na kierunki studiów

Ocena wyboru studiów z perspektywy czasu		kierunek studiów			
		techniczne	ściśle	humanistyczne i społeczne	nowe
wybrałbym tę samą uczelnię i kierunek studiów	N	21	27	81	53
	%	80,8	64,3	57,4	48,2
wybrałbym tę samą uczelnię, ale inny kierunek studiów	N	2	5	36	29
	%	7,7	11,9	25,5	26,4
wybrałbym ten sam kierunek, ale na innej uczelni	N	1	5	7	12
	%	3,8	11,9	5,0	10,9
wybrałbym inny kierunek na innej uczelni	N	1	4	14	15
	%	3,8	9,5	9,9	13,6
w ogóle nie podjąłbym studiów		1	1	3	1
		3,8	2,4	2,1	0,9

Zestawienie ukazujące popularność różnych wariantów sytuacji ponownego studiowania (tabela nr 16) ukazuje, że do możliwości ponownego wyboru zarówno uczelni, jak i kierunku najbardziej przekonani są absolwenci studiów drugiego stopnia (60,9%), co jest wskaźnikiem największej satysfakcji ze studiów tej kategorii absolwentów. Także oni najchętniej wybierali opcję ponownego wyboru UZ jako uczelni, przy jednoczesnej zmianie decyzji co do kierunku studiów (23,5%). Pozostałe, omawiane wcześniej warianty ocen w niewielkim stopniu różnicuje rodzaj studiów.

Tabela 16. Ocena wyboru studiów w podziale na typ studiów

Ocena wyboru studiów z perspektywy czasu		Rodzaj studiów			
		pierwszego stopnia	drugiego stopnia	jednolite magisterskie	Ogółem
wybrałbym tę samą uczelnię i kierunek studiów	N	87	90	5	182
	%	54,0	60,4	55,6	57,1
wybrałbym tę samą uczelnię, ale inny kierunek studiów	N	36	35	1	72
	%	22,4	23,5	11,1	22,6
wybrałbym ten sam kierunek, ale na innej uczelni	N	16	8	1	25
	%	9,9	5,4	11,1	7,8
wybrałbym inny kierunek na innej uczelni	N	19	14	1	34
	%	11,8	9,4	11,1	10,7
w ogóle nie podjąłbym studiów		3	2	1	6
		1,9	1,3	11,1	1,9

7. Uogólniona ocena własnych studiów

Ocena procesu kształcenia przez absolwentów uczelni stanowi ważny składnik opisu jakości kształcenia, bowiem odnosi się do weryfikacji efektu studiów w oparciu o praktykę zawodową. Zawarte w pytaniu warianty kafeterii zawierały zarówno pozytywne, jak i negatywne sugestie, by uzyskać maksymalnie obiektywny stan przekonań. W tym kontekście za niezwykle ważne uznać należy przekonanie wyrażane przez 87,7% badanych osób, iż studia były dla nich ważnym etapem ich rozwoju, co sugeruje ich istotną, edukacyjną rolę. Jeśli chodzi o bardziej uchwytty wymiar, jakim jest awans (w wymiarze społecznym i zawodowym), to opinie taką wyraziło sześć na dziesięciu wypowiedziujących się (68,8%). Częściowo satysfakcjonująca jest kolejna opinia, że studia były niezbędne do podjęcia aktualnej pracy, z czym zgodziła się blisko połowa badanych (48,1%). Trzeba jednak pamiętać, że uzyskane odpowiedzi pochodziły także od licencjatów, ponadto wariant uzyskania pracy całkowicie zgodnej ze zdobytym wykształceniem jest nieosiągalny dla wielu ludzi nie tylko w Polsce, lecz i innych krajach wysokorozwiniętych. W tym kontekście nie zaskakuje, iż dla jednej piątej wypowiedziujących się (18,2%) studia okazały się nieprzydatne w aktualnej pracy. Skrajnie negatywną opinię, wyrażającą się w przekonaniu, że studia „rozczarowały, były zmarnowanym czasem” wyraziło zaledwie 7,2% absolwentów.

Porównanie aktualnych, przedstawionych wyżej danych z ubiegłorocznymi pozwala na następujące konkluzje. Po pierwsze, dla zdecydowanej większości kryteriów ocen obserwowalne są zbliżone wielkości ich wyborów. Po drugie, pozytywnym wydźwięk zawiera informacja, że określenie studiów jako „niezbędnych do podjęcia pracy” wzrosło z 43,6% w edycji ubiegłorocznej do 48,1% w aktualnej.

Tabela 17. Ocena studiów w oparciu o różne kryteria

Kryteria oceny studiów	N	%
były niezbędne do podjęcia aktualnej pracy	153	48,1
były częściowo przydatne w aktualnej pracy	157	49,4
stanowiły ważny etap rozwoju	279	87,7
były zupełnie nieprzydatne w pracy	58	18,2
były okresem pracy i stresu	193	60,7
były drogą do awansu	187	58,8
nie miały większego znaczenia dla dalszego życia	48	15,1
rozczarowały, zmarnowany czas	23	7,2

Tabela opisująca zależności między ukończonym wydziałem a uwzględnionymi tu wariantami ocen studiów potwierdza fakt, iż absolwenci kierunków rozlokowanych na różnych wydziałach UZ mają zróżnicowane szanse zatrudnienia na rynku pracy.

Najbardziej korzystna sytuacja, a więc podjęcie pracy zgodnej z kierunkiem studiów, dotyczy absolwentów WEiZ, wśród których aż blisko co czwarta osoba (71,4%) deklaruje taki stan. W nieco mniej komfortowej sytuacji znajdowali się absolwenci WMiE (58,8%), WM (54,5%), choć także WH (50,0%) i WPSiNOZ (49,4%). Warto podkreślić, że dwa ostatnie wydziały kształcą specjalistów o profilu humanistycznym i społecznym, a uzyskane dane przeczą obiegowym opiniom o piętrzących się przed nimi trudnościach z zatrudnieniem. Jednocześnie potwierdzone zostały informacje o korzystnej sytuacji na rynku pracy absolwentów o profilu technicznym. Powyższe dane warto uzupełnić o kategorię osób, dla których ukończenie studiów było „częściowo przydatne” w przyszłej pracy zawodowej, co stanowi dość szeroką formułę interpretacji ich obowiązków. Ponownie, najbardziej uprzywilejowani są tu absolwenci WM (63,6%) i WEiT (62,7%) i WMiE (52,9%), a więc dysponujący technicznym wykształceniem.

Pomijając kwestie zatrudnienia, warto odnieść się do przekonań tych absolwentów, którzy wysoko wartościują zdobyte, uniwersyteckie wykształcenie. Takie przekonanie pozwala bowiem wnioskować, że zdobyta wiedza stanowi ważny zasób umożliwiający efektywną aktywność zawodową. Uznanie studiów za „ważny etap rozwoju” typowe jest zwłaszcza dla absolwentów WEiT (93,8%), WH (93,1%), WBAiIS (90,5%), choć dla pozostałych wydziałów uzyskane oceny były tylko nieznacznie niższe.

Podobną funkcję pełni przekonanie o tym że studia były „drogą do awansu”, co w głównej mierze odnosi się do sfery aktywności zawodowej. Takie przekonania wyrażali głównie absolwenci WEiT (75,0%), WM (68,2%), WPSiNOZ (66,7%) i WILS (62,1%)

Tabela 18. Ocena studiów a wydział

Składniki oceny studiów		Wydział									
		WA	WBAlI S	WEIZ	WEEIT	WFIA	WH	WMIE	WM	WNB	WPSIN OZ
były niezbędne do podjęcia aktualnej pracy	N	2	15	13	22	1	26	10	12	12	40
	%	33,3	71,4	25,5	68,8	50,0	44,8	58,8	54,5	42,9	49,4
były częściowo przydatne w aktualnej pracy	N	5	9	32	18	1	29	9	14	12	28
	%	83,3	42,9	62,7	56,3	50,0	50,0	52,9	63,6	42,9	34,6
stanowiły ważny etap rozwoju	N	5	19	39	30	2	54	15	19	24	72
	%	83,3	90,5	76,5	93,8	100,0	93,1	88,2	86,4	85,7	88,9
były zupełnie nieprzydatne w pracy	N	1	0	12	2	0	15	2	3	9	14
	%	16,7	0,0	23,5	6,3	0,0	25,9	11,8	13,6	32,1	17,3
były okresem pracy i stresu	N	4	15	29	17	2	35	14	14	12	51
	%	66,7	71,4	56,9	53,1	100,0	60,3	82,4	63,6	42,9	63,0
były drogą do awansu	N	2	12	24	24	0	36	10	15	10	54
	%	33,3	57,1	47,1	75,0	0,0	62,1	58,8	68,2	35,7	66,7
nie miały większego znaczenia dla dalszego życia	N	1	3	11	2	0	7	1	4	8	11
	%	16,7	14,3	21,6	6,3	0,0	12,1	5,9	18,2	28,6	13,6
rozczarowały, zmarnowany czas	N	1	1	7	1	0	2	0	0	5	6
	%	16,7	4,8	13,7	3,1	0,0	3,4	0,0	0,0	17,9	7,4

Powyższa tabela prezentowała m.in. oceny przydatności uzyskanego wykształcenia w kontekście dalszych losów zawodowych absolwentów, zwłaszcza ich aktywności na rynku pracy. Dane wskazywały na pewne uprzywilejowanie specjalistów z wykształceniem technicznym, choć absolwenci o profilu humanistycznym i społecznym radzili sobie zawodowo (w odniesieniu do uzyskanych przekonań) jedynie nieco słabiej.

Uzyskany, zróżnicowany obraz przekonań wynikał z wielości analizowanych wydziałów. Ocena w zestawieniu z kierunkiem studiów, ukazuje jednoznacznie walencję ocen przypisywanych studiom. Ujawnia bowiem, wyraźne zróżnicowanie zawartych w niej czterech kategorii studiów. Zgodnie z zamieszczonymi danymi, czterech z pięciu

absolwentów kierunków technicznych wykonuje pracę zgodną z posiadanym wykształceniem (80,8%). Dla kierunków ścisłych odsetek ten jest niższy, choć nadal powyżej połowy badanych (59,5%). Zupełnie inaczej w tym kontekście przedstawia się sytuacja osób z wykształceniem humanistycznym i społecznym, wśród których jedynie mniej, niż połowa podjęła zatrudnienie zgodne ze zdobytym wykształceniem (45,0%). Sporym zaskoczeniem jest fakt, że ponownie najslabiej wypadli tu absolwenci kierunków nowych (40,0%), które tworzone były zgodnie z zapotrzebowaniem rynkowym i „modnymi” tendencjami na rynku edukacyjnym. Trzeba przypomnieć jednak, że tendencja ta ujawniona została w poprzednich edycjach badania. Dane w tabeli nr 19 prowadzą do sugestii dalszego modyfikowania oferty edukacyjnej uczelni w taki sposób, by kwalifikacje absolwentów były wykorzystywane na rynku pracy w maksymalnym stopniu.

Dla kategorii „studia były częściowo przydatne w aktualnej pracy” nadal aktualna jest opisana wyżej tendencja do częstszego zatrudniania absolwentów po kierunkach ścisłych i technicznych, niż po kierunkach humanistycznych i społecznych.

Opisaną tendencję pośrednio wspierają dane dotyczące stwierdzenia, iż studia wyższe były zupełnie nieprzydatne w pracy, dokumentujące niezgodność między charakterem pracy a typem wykształcenia. Co istotne, żaden (!) z absolwentów kierunków technicznych nie potwierdził tego przekonania, jednocześnie wśród osób z wykształceniem humanistycznym i społecznym była to co piąta osoba (20,7%), a wśród osób po kierunkach nowych nawet nieco więcej (22,7%). Ta sytuacja dotyczy osób, które będąc aktywne zawodowo, realizują jednak pracę nie związaną z posiadanym wykształceniem. Jest jednocześnie niepożądane, że dla więcej niż co dziesiątej osoby (11,8%) po kierunkach nowych studia rozczarowały i uznawane są za czas zmarnowany. Dla pozostałych kierunków opcja ta występuje albo zdecydowanie rzadziej (kierunki humanistyczne i społeczne – 5,7%) lub prawie wcale (kierunki ścisłe – 2,4%, techniczne – 3,8%).

Tabela 19. Ocena studiów w oparciu o różne kryteria w podziale na kierunki studiów

Składniki oceny studiów:		kierunek studiów			
		techniczne	ściśle	humanistyczne i społeczne	nowe
były niezbędne do podjęcia aktualnej pracy	N	21	25	63	44
	%	80,8	59,5	45,0	40,0
były częściowo przydatne w aktualnej pracy	N	14	24	63	56
	%	53,8	57,1	45,0	50,9
stanowiły ważny etap rozwoju	N	24	38	125	92
	%	92,3	90,5	89,3	83,6
były zupełnie nieprzydatne w pracy	N	0	4	29	25
	%	0,0	9,5	20,7	22,7
były okresem pracy i stresu	N	18	27	86	62
	%	69,2	64,3	61,4	56,4
były drogą do awansu	N	18	26	89	54
	%	69,2	61,9	63,6	49,1
nie miały większego znaczenia dla dalszego życia	N	2	3	21	22
	%	7,7	7,1	15,0	20,0
rozczarowały, zmarnowany czas	N	1	1	8	13
	%	3,8	2,4	5,7	11,8

Ocena studiów dokonywana retrospektywnie, z perspektywy absolwentów, przedstawiona zostanie w odniesieniu do dychotomicznego podziału: na studia pierwszego i drugiego stopnia. Generalne spostrzeżenie dotyczy tendencji do wyrównanego poziomu wskazań poszczególnych twierdzeń zawartych w tabeli nr 20. Przeczy to przypuszczeniu, że studia pierwszego stopnia traktowane są przez kandydatów i studentów często jako warunek wstępny (choć także konieczny) do uzyskania „pełnego” wyższego wykształcenia, podczas gdy studia drugiego stopnia gwarantują status w pełni przygotowanego do pracy profesjonalisty. Bowiern przekonanie iż „studia były niezbędne do podjęcia aktualnej pracy” wyraża dla studiów pierwszego stopnia 46,6% osób, a dla studiów drugiego stopnia niewiele

większy odsetek (50,0%). Zrównoważenie widoczne jest także dla wskazań dotyczących przekonania iż „studia stanowiły ważny etap w rozwoju” (odpowiednio: 88,8% i 86,5%). Osoby uznające swoje studia jako drogę do awansu uznawały to również w zbliżonym stopniu (60,9% i 58,1%). Również odnosząc przekonania do ocen krytycznych, zakładających że studia były „czasem zmarnowanym” porównanie wypada niemal identycznie (7,5% i 7,4%). Uzyskany obraz przekonań pozwala sądzić, że ważność i rola w życiu zawodowym studiów zarówno pierwszego, jak drugiego stopnia w ocenach absolwentów jest zasadniczo taka sama.

Tabela 20. Ocena studiów w oparciu o różne kryteria w podziale na typ studiów

Składniki oceny studiów:		typ studiów		
		pierwszego stopnia	drugiego stopnia	jednolite magisterskie
były niezbędne do podjęcia aktualnej pracy	N	75	74	4
	%	46,6	50,0	44,4
były częściowo przydatne w aktualnej pracy	N	83	69	5
	%	51,6	46,6	55,6
stanowiły ważny etap rozwoju	N	143	128	8
	%	88,8	86,5	88,9
były zupełnie nieprzydatne w pracy	N	31	26	1
	%	19,3	17,6	11,1
były okresem pracy i stresu	N	99	86	8
	%	61,5	58,1	88,9
były drogą do awansu	N	98	86	3
	%	60,9	58,1	33,3
nie miały większego znaczenia dla dalszego życia	N	22	25	1
	%	13,7	16,9	11,1
rozczarowały, zmarnowany czas	N	12	11	0
	%	7,5	7,4	0,0

8. Ocena parametrów procesu kształcenia

Analiza satysfakcji ze studiowania na uczelni zawiera oceny poszczególnych, zróżnicowanych parametrów procesu kształcenia. W tabeli nr 21 uwzględniono trzynaście kryteriów cząstkowych. Do najwyższej ocenianych zaliczają się, w oparciu o wyrażone opinie absolwentów: jakość obsługi administracyjnej (70,8%), merytoryczne przygotowanie kadry akademickiej (70,5%), system oceny wyników studiowania (64,6%) i ponownie jakość nauczania, odniesioną do umiejętności dydaktycznych kadry akademickiej (63%). Pierwszy z wymienionych parametrów zdaje się przeczyć stereotypowym i przejętym z tradycji przekonaniom, zgodnie z którym personel dziekanatów jest (w obiegowych opiniach) niewystarczająco życzliwy wobec studentów. Tymczasem dane dotyczące UZ zdecydowanie przeczą temu stereotypowi. Warta podkreślenia jest także powszechna, pozytywna ocena merytorycznego przygotowania kadry. UZ jawi się w oparciu o te dane jako uczelnia skupiająca pracowników nauki o dostrzegalnych przez studentów kompetencjach.

Warto odnieść się także do tych parametrów, które uzyskały najmniejszy poziom akceptacji, te bowiem sugerują potrzebę dalszych zmian w organizacji kształcenia w UZ. Są to przede wszystkim możliwości wyjazdów zagranicznych, dostrzegane zaledwie przez co piątego (21,0%) z wypowiedzających się. Ten rodzaj danych jest zaskakujący, bowiem możliwości takich wyjazdów istnieją w obrębie UZ i są dostępne zarówno dla pracowników, jak i studentów zwłaszcza dzięki programom unijnej współpracy między uczelniami (np. Erasmus i Socrates), jak i międzyuczelnianym porozumieniom. Wskazany wynik oznacza, iż warto jednak popularyzować te szanse wśród studentów, prawdopodobnie nie wszyscy są zorientowani co do istnienia takich możliwości. Innym ze wskazywanych braków jest organizacja praktyk i staży zawodowych (21,3%). Także one są powszechnie dostępne dla studentów, bowiem stanowią składnik procesu studiów. Z kolei staże zawodowe często podejmowane są dzięki indywidualnym staraniom studentów, będących efektem własnych inicjatyw. Potrzebne jest więc zwiększenie oferty instytucji biorących udział w stażach i praktykach, jak również rozbudowanie samej formuły tej postaci studiowania i zmiana niektórych rozwiązań. Korzystne będzie również zapewnienie bardziej konkretnych kontaktów z przyszłą praktyką zawodową, bowiem satysfakcję w tym zakresie wyraża jedynie co czwarta osoba (26,2%). Także w tym przypadku nie sposób oprzeć się refleksji, że powszechny dostęp do sieci internetowej, istnienie znacznej liczby portali dla osób poszukujących pracy, a także strony internetowe dużych i średnich pracodawców zdecydowanie zapewniają taki dostęp wszystkim, którzy mają konkretne plany zawodowe.

Tabela 21. Satysfakcja z jakości kształcenia

Satysfakcja z jakości kształcenia:	N	%
indywidualne doradztwo dydaktyczne ze strony nauczycieli akademickich	177	58,0
przydatność treści programowych przedmiotów ogólnych i ogólnozawodowych	161	52,8
jakość obsługi administracyjnej (dziekanat)	216	70,8
zapewnienie kontaktów z przyszłą praktyką zawodową	80	26,2
różnorodność oferty przedmiotowej	176	57,7
merytoryczne przygotowanie kadry nauczającej	215	70,5
zadowolenie: jakość nauczania (umiejętności dydaktyczne kadry)	192	63,0
jakość sal dydaktycznych i ich wyposażenia	171	56,1
dostępność materiałów dydaktycznych	164	53,8
możliwość wyboru przedmiotów/specjalizacji	158	51,8
system oceny wyników studiowania	197	64,6
organizacja praktyk i staży zawodowych	65	21,3
możliwości wyjazdów zagranicznych	64	21,0

Opinie absolwentów dotyczące jakości kształcenia na poszczególnych wydziałach stanowią przydatne narzędzie oceny oferty tworzonej przez UZ. Pierwszy z kryteriów oceny: indywidualne doradztwo dydaktyczne, odnosi się do zaangażowania kadry dydaktycznej w proces nauczania na poziomie relacji międzyjednostkowych. Najwyżej oceniana była tu kadra z WM (76,2%), WMIE (64,7%) i WPSINOZ (63,2%). Inne, istotne kryterium to merytoryczne przygotowanie kadry dydaktycznej, które podkreślane było zwłaszcza przez absolwentów WMIE (82,4%), WH (78,2%), WPSINOZ (77,6%) i WEEIT (74,2%). Zbliżone treściowo przekonanie, określone jako „jakość nauczania”, podkreślali z kolei absolwenci WM (76,2%), WH (72,7%), WPSINOZ i WEEIT (po 64,5%).

Wyodrębniono także dwa kryteria ważne w kontekście przyszłej praktyki zawodowej. Pierwsze to przydatność treści programowych – podkreślana zwłaszcza na WM (66,7%), WNB (64,3%) i WPSINOZ (55,3%). Drugie to organizacja praktyk i staży zawodowych – silnie różnicująca studia na poszczególnych wydziałach. Najkorzystniej ocenili to absolwenci WPSINOZ (30,3%), WMIE (29,4%), WM (23,8%) i WH (23,6%).

Wreszcie istotnym parametrem oceny była charakterystyka jakości obsługi administracyjnej, rozumiana tu jako praca personelu dziekanatów. Najwyższe oceny uzyskiwały tu wydziały WMIE (100,0%), WEIZ (81,6%) oraz WBAIS i WM (po 81,0%).

Tabela 22. Satysfakcja z jakości kształcenia w podziale na wydziały

Aspekty jakości kształcenia		wydział									
		WA	WBA IIS	WEIZ	WEEI T	WFIA	WH	WMIE	WM	WNB	WPSi NZ
indywidualne doradztwo dydaktyczne	N	3	8	25	18	2	30	11	16	16	48
	%	60,0	38,1	51,0	58,1	100,0	54,5	64,7	76,2	57,1	63,2
przydatność treści programowych	N	3	8	24	17	1	28	6	14	18	42
	%	60,0	38,1	49,0	54,8	50,0	50,9	35,3	66,7	64,3	55,3
jakość obsługi administracyjnej	N	3	17	40	22	0	34	17	17	21	45
	%	60,0	81,0	81,6	71,0	0,0	61,8	100,0	81,0	75,0	59,2
zapewnienie kontaktów z przyszłą praktyką zawodową	N	1	3	10	13	1	13	4	6	6	23
	%	20,0	14,3	20,4	41,9	50,0	23,6	23,5	28,6	21,4	30,3
różnorodność oferty przedmiotowej	N	4	10	24	20	1	32	7	13	17	48
	%	80,0	47,6	49,0	64,5	50,0	58,2	41,2	61,9	60,7	63,2
merytoryczne przygotowanie kadry	N	4	12	27	23	1	43	14	13	19	59
	%	80,0	57,1	55,1	74,2	50,0	78,2	82,4	61,9	67,9	77,6
jakość nauczania	N	4	9	27	20	2	40	10	16	15	49
	%	80	42,9	55,1	64,5	100,0	72,7	58,8	76,2	53,6	64,5
jakość sal	N	2	17	35	11	1	24	14	13	22	32
	%	40,0	81,0	71,4	35,5	50,0	43,6	82,4	61,9	78,6	42,1
dostępność materiałów dydaktycznych	N	2	11	26	20	2	28	13	12	14	36
	%	40,0	52,4	53,1	64,5	100	50,9	76,5	57,1	50,0	47,4
możliwość wyboru przedmiotów	N	4	10	18	17	0	29	12	12	12	44
	%	80,0	47,6	36,7	54,8	0,0	52,7	70,6	57,1	42,9	57,9
system oceny wyników studiowania	N	4	10	28	18	1	37	13	15	19	52
	%	80,0	47,6	57,1	58,1	50,0	67,3	76,5	71,4	67,9	68,4
organizacja praktyk i stażu zawodowych	N	2	1	6	5	0	13	5	5	5	23
	%	40,0	4,8	12,2	16,1	0,0	23,6	29,4	23,8	17,9	30,3
możliwości wyjazdów zagranicznych	N	3	3	4	5	0	22	6	6	2	13
	%	60,0	14,3	8,2	16,1	0,0	40,0	35,3	28,6	7,1	17,1

9. Aktywność studentów

Jakkolwiek indywidualna aktywność studentów w czasie studiów nie musi samoczynnie przekładać się na pomyślny start zawodowy, to jednak wcześniejsze zaangażowanie we własne inicjatywy ekonomiczne z pewnością dostarcza niezbędnego doświadczenia na rynku pracy, przydatnego po ukończeniu studiów. W takim kontekście zdecydowanie niepokoi, że więcej niż połowa badanych (52,7%) nie była aktywna ekonomicznie podczas studiów. Oznacza to bowiem, że wkraczali na rynek pracy jako absolwenci nie posiadający doświadczeń związanych z pracą. Formy aktywności ekonomicznej przedstawione w tabeli nr 23 cechuje generalnie stosunkowo niewielka popularność. Prace dorywcze podejmowała bowiem połowa badanych (50,2%), a prace sezonowe (wakacyjne) 45,7%. Pracę stałą podjęło 51,7% osób, jednak w tej kategorii znajdują się również studenci niestacjonarni, z których część była aktywna ekonomicznie podejmując studia. W dalszym ciągu niewielką popularnością cieszy się wolontariat, podejmowany zaledwie przez co piątego studenta (22,1%). Praca na rzecz społeczności lokalnej: w organizacjach i stowarzyszeniach jest co prawda bardziej rozpowszechniona, ale dotyczy zaledwie nieco więcej, niż co czwartego z badanych (28,1%). Najbardziej powszechną formą aktywności jest realizacja praktyk, deklarowana przez niecałe trzy-czwarte badanych (71,3%), co jednak wynika nie tyle z indywidualnych starań i potrzeb, a z wpisania tej formy działań w kształcenie akademickie. W porównaniu do wyników z ubiegłego roku, nie odnotowano w opisanym zakresie zasadniczych różnic dla uwzględnionych w tabeli form aktywności.

Tabela 23. Aktywność w trakcie studiów

Formy aktywności indywidualnej w czasie studiów	N	%
brak aktywności	167	52,7
praca dorywcza (w ciągu roku akademickiego)	159	50,2
praca sezonowa (podczas wakacji)	145	45,7
praca stała (etat, ½ etatu, itp.)	162	51,1
praktyki	226	71,3
staże	53	16,7
wolontariat	70	22,1
praca w kołach, organizacjach, stowarzyszeniach	89	28,1

Praktyki studenckie stanowią niezwykle ważny, tym samym najbardziej powszechny składnik kształcenia na poziomie wyższym. Umożliwiają one konfrontację zdobytej podczas zajęć wiedzy teoretycznej z realiami zawodowymi. Warto przyrzeć się, na których wydziałach praktyki odgrywają najważniejszą rolę. Rola praktyk studenckich najbardziej eksponowana jest na WH (78,6%), WPSINOZ (76,5%) oraz WNB (75,0%).

Tabela 24. Aktywność w trakcie studiów w podziale na wydziały: praktyki studenckie

Udział w praktykach		wydział									
		WA	WBAlIŚ	WEIZ	WEIIT	WFIA	WH	WMIE	WM	WNB	WPSINZ
tak	N	4	12	35	20	2	44	12	14	21	62
	%	66,7	60,0	68,6	62,5	100,0	78,6	70,6	66,7	75,0	76,5
nie	N	2	8	16	12	0	12	5	7	7	19
	%	33,3	40,0	31,4	37,5	0,0	21,4	29,4	33,3	25,0	23,5

Tabela nr 25 w nieco inny sposób dokumentuje popularność praktyk studenckich w oparciu o doświadczenie badanych absolwentów, odnosi się bowiem do kierunków studiów. Potwierdza ona wyżej przedstawione wyniki, bowiem praktyki studenckie najbardziej rozpowszechnione są na kierunkach humanistycznych i społecznych (77,4%), podczas gdy na kierunkach technicznych realizowało je 61,5% badanych. Pewną wątpliwość budzi taka organizacja nowych kierunków studiów, które – w największym stopniu będąc zorientowane na nowoczesne metody kształcenia – uwzględniają program praktyk jedynie dla 67,9% studentów. Było prawdopodobne, że stosunkowo krótki czas od ich utworzenia będzie skutkować wyraźniejszym naciskiem na kształcenie praktycznych umiejętności, niż na kierunkach z długoletnią tradycją. Ponownie zaznaczyć trzeba, że uzyskane dane nie cechują się całkowitą reprezentatywnością, stąd też realna proporcja studentów uczestniczących w praktykach może być odmienna od wskazanej.

Tabela 25. Aktywność w trakcie studiów w podziale na kierunki studiów: praktyki studenckie

Udział w praktykach		kierunek studiów			
		techniczne	ściśle	humanistyczne i społeczne	nowe
tak	N	16	30	106	74
	%	61,5	71,4	77,4	67,9
nie	N	10	12	31	35
	%	38,5	28,6	22,6	32,1

Typ studiów jako czynnika różnicujący powszechność praktyk studenckich także ujawnia znaczne zróżnicowanie. Praktyki te stanowią składnik studiów głównie na studiach pierwszego stopnia, z założenia bardziej zorientowanych na wykształcenie praktycznych umiejętności licencjatów. Realizuje je cztery-pięć studentów (80,4%) tego typu studiów. Z kolei na studiach drugiego stopnia pojawia się tendencja do zastępowania ich przez inne, bardziej teoretyczne formy kształcenia, stąd ich udział spada do 63,9%.

Tabela 26. Aktywność w trakcie studiów w podziale na typy studiów: praktyki studenckie

Udział w praktykach		typ studiów		
		pierwszego stopnia	drugiego stopnia	jednolite magisterskie
tak	N	127	94	5
	%	80,4	63,9	55,6
nie	N	31	53	4
	%	19,6	36,1	44,4

10. Plany dotyczące dalszego kształcenia na UZ

Aspiracje edukacyjne studentów, jak również absolwentów UZ realizowane mogą być w wielu wariantach. Wiedza na ten temat stanowi podstawę planowania działalności dydaktycznej UZ i dostosowywania jej do zmieniających się potrzeb na rynku edukacyjnym. Konieczne jest więc gromadzenie bieżącej, ciągle aktualizowanej wiedzy o potrzebach w zakresie dalszego kształcenia się. Problem aspiracji edukacyjnych jest o tyle istotny, że kształcenie na studiach drugiego stopnia deklarowało dziewięciu z dziesięciu (89,3%) badanych. Drugą co do popularności, przewidywaną formą kształcenia są różnego rodzaju szkolenia i kursy zawodowe, planowane przez blisko połowę wypowiedzających się (47,6%). Pozostałe formy planowanego kształcenia wskazywane były dostrzegalnie rzadziej. Warto jednak pamiętać, iż uwzględnione w tabeli opcje mają charakter kumulatywny, a więc możliwe jest ich łączenie, wręcz współwystępowanie w tym samym okresie biografii. Pewną popularnością cieszyły się dodatkowe (poza kształceniem w ramach studiów) kursy językowe, wskazywane przez co czwartego z badanych (25,1%). Realizację studiów podyplomowych przewidywało z kolei 16,9% osób. Najmniej popularnymi formami kształcenia były zagraniczne staże pracy (5,9%) oraz studia trzeciego stopnia (3,3%). Konieczne wydaje się więc spopularyzowanie efektów, jakie bezsprzecznie zapewniają obie te formy podnoszenia kwalifikacji.

Tabela 27. Plany dotyczące dalszego kształcenia na UZ

Planowane formy edukacji	N	%
studia 2 stopnia (magisterskie)	274	89,3
studia doktoranckie	10	3,3
studia podyplomowe	52	16,9
zagraniczny staż pracy	18	5,9
dodatkowy fakultet (licencjat)	47	15,3
kurs językowy	77	25,1
szkolenia i kursy zawodowe	146	47,6

Najbardziej popularna forma dalszego kształcenia, jaka są studia drugiego stopnia, cieszy się szczególnym zainteresowaniem absolwentów: WBAIS (100,0%) – co budzi tu szczególne uznanie za uzyskany wynik, a także WEIZ (95,7%), WPSINOZ (91,3%). Oznacza to, że zwłaszcza na wskazanych wydziałach wybór studiów pierwszego stopnia oznacza „automatyczną” ich kontynuację po uzyskaniu dyplomu. Warto więc zadbać poprzez odpowiednią akcję promocją, by sytuacja taka rozpowszechnić na kolejnych wydziałach. Szkolenia i kursy zawodowe uznają za prawdopodobną dla siebie formę kształcenia absolwenci WMIE (80,0%), WM (59,1%), WPSINOZ (53,8%) i WEEIT (48,4%). Z kolei kursy językowe planują osoby rekrutujące się głównie z wydziałów: WM (50,0%), WMIE (40,0%) i WH (31,0%). Studia podyplomowe cieszyć się będą prawdopodobnym zainteresowaniem zwłaszcza na Wydziale WNB (29,6%), WM (22,7%) i WPSINOZ (22,5%). Wybory dotyczące studiów doktoranckich siłą rzeczy ograniczyły się do jednostek wydziałowych UZ posiadających stosowne uprawnienia w tym zakresie, a więc uzyskane wyniki stanowią wypadkową z jednej strony wydziałowych uprawnień, z drugiej indywidualnych planów deklarowanych przez absolwentów. Ostatecznie, największe prawdopodobieństwo ich realizacji dotyczy zwłaszcza WMIE (13,3%) i WH (5,2%) i WNB (3,7%).

Wydaje się przydatne zwiększenie intensywności promocji (działań marketingowych) na UZ wymienionych tu form kształcenia, zarówno w odniesieniu do aktualnych studentów, jak i środowiska zewnętrznego.

Tabela 28. Plany dotyczące dalszego kształcenia na UZ a wydział

Planowane formy edukacji		wydział									
		WA	WB AllŚ	WEI Z	WEEI T	WFI A	WH	WMIE	WM	WNB	WPSiN OZ
studia 2 stopnia	N	6	20	44	27	2	50	12	18	22	73
	%	100,0	100,0	95,7	87,1	100	86,2	80,0	81,8	81,5	91,3
studia doktoranckie	N	0	0	0	1	2	3	2	0	1	1
	%	0,0	0,0	0,0	3,2	100,0	5,2	13,3	0,0	3,7	1,3
studia podyplomowe	N	1	2	7	1	0	8	2	5	8	18
	%	16,7	10,0	15,2	3,2	0,0	13,8	13,3	22,7	29,6	22,5
zagraniczny staż pracy	N	0	2	2	2	0	10	0	0	0	2
	%	0,0	10,0	4,3	6,5	0,0	17,2	0,0	0,0	0,0	2,5
dodatkowy fakultet (licencjat)	N	3	6	4	3	0	11	3	4	4	9
	%	50,0	30,0	8,7	9,7	0,0	19,0	20,0	18,2	14,8	11,3
kursy językowe	N	4	2	11	9	0	18	6	11	4	12
	%	66,7	10,0	23,9	29,0	0	31,0	40,0	50,0	14,8	15,0
szkolenia i kursy zawodowe	N	5	6	18	15	0	21	12	13	13	43
	%	83,3	30,0	39,1	48,4	0,0	36,2	80,0	59,1	48,1	53,8

Wśród proponowanych form planowanego przez absolwentów zdobywania wiedzy największą popularnością cieszą się studia drugiego stopnia. Nie dziwi to jeśli przyjąć, że część badanych osób stanowili absolwenci studiów pierwszego stopnia. Tabela nr 29 ujawnia niezbyt duże zróżnicowanie tej formy studiów, jeśli kryterium analizy uczynić podział na cztery kategorie studiów. Zgodnie z deklaracjami absolwentów, studia drugiego stopnia są najbardziej popularne wśród absolwentów kierunków technicznych (96,2%), co potwierdza wyżej przedstawione dane uwzględniające podział na wydziały. Relatywnie najmniej popularne są studia drugiego stopnia na kierunkach ścisłych, choć i tak planuje je tam czterech na pięciu badanych (82,1%). Jednocześnie wynik ten umożliwia sugestię co do ważności starań władz wydziałowych o maksymalnie dobre i nowoczesne przygotowanie trybu studiów drugiego stopnia na wszystkich tych kierunkach kształcenia, gdzie są one realizowane, jako cieszących się ogromnym popytem wśród studentów.

Z kolei szkolenia i kursy zawodowe w zasadniczo niewielkim, choć jednak dostrzegalnym stopniu różnicuje kierunek studiów. Największe oczekiwania przejawiają tu studenci (absolwenci) kierunków ścisłych, wśród których ponad połowa deklaruje taką potrzebę (53,8%). W nieco niższym stopniu przewidują to osoby z kierunków nowych (blisko połowa – 49,5%). Ta forma kształcenia doceniana jest najrzadziej przez studentów/absolwentów kierunków technicznych (42,3%).

Wskaźnikiem potencjalnych planów zawodowych realizowanych za granicą kraju (choć także kariery zawodowej opartej na znajomości języków obcych) jest zainteresowanie kursami językowymi. Zainteresowanie takie przejawiają w największym stopniu absolwenci kierunków technicznych (30,8%) i nowych (27,2%). Mimo wskazanej wyżej, ogólnie niewielkiej popularności wariantu podjęcia zagranicznego stażu zawodowego, kryterium to ujawnia interesujące zróżnicowanie jego popularności. Plany pracy poza granicami kraju deklarują zwłaszcza absolwenci kierunków humanistycznych i społecznych (8,6%) oraz kierunków technicznych (7,7%). Z kolei absolwenci pozostałych kierunków deklarują takie plany w dostrzegalnie mniejszym stopniu.

Tabela 29. Plany dotyczące dalszego kształcenia na UZ a kierunek studiów

Planowane formy edukacji		kierunek studiów			
		techniczne	ściśle	humanistyczne i społeczne	nowe
studia 2 stopnia	N	25	32	125	92
	%	96,2	82,1	89,9	89,3
studia doktoranckie	N	0	4	4	2
	%	0	10,3	2,9	1,9
studia podyplomowe	N	5	3	25	19
	%	19,2	7,7	18,0	18,4
zagraniczny staż pracy	N	2	1	12	3
	%	7,7	2,6	8,6	2,9
dodatkowy fakultet (licencjat)	N	7	5	20	15
	%	26,9	12,8	14,4	14,6
kursy językowe	N	8	9	32	28
	%	30,8	23,1	23,0	27,2
szkolenia i kursy zawodowe	N	11	21	63	51
	%	42,3	53,8	45,3	49,5

Nie budzi wątpliwości, że rozwój nowoczesnych usług na rynku edukacyjnym będzie polegał na ich ciągłej dywersyfikacji. Wiadomo bowiem, że poza podstawową funkcją uczelni wyższej, jaką jest kształcenie studentów na studiach pierwszego i drugiego stopnia, coraz większą rolę odgrywają i odgrywać będą pozostałe, omówione powyżej formy kształcenia. Dane wskazują, że zapotrzebowanie aktualnych absolwentów na dalsze kształcenie jest silnie zróżnicowane. Wydaje się jednak niezbędne podjęcie intensywnych działań promocyjnych takich form kształcenia, jak studia trzeciego stopnia (co łączy się z koniecznością uzyskania uprawnień do kształcenia w tym zakresie przez kolejne wydziały), czy studia podyplomowe. Obserwacja pokazuje, że zwłaszcza te drugie tradycyjnie już cieszą się znaczną popularnością, także wśród osób nie związanych dotychczas z UZ. Znaczne zainteresowanie kursami zawodowymi (w tym dotyczącymi obsługi specjalistycznych programów komputerowych) nakazuje ciągle zwiększanie tego typu oferty i dopasowywanie jej do zmieniających się potrzeb na rynku pracy. Wreszcie tendencja do podejmowania studiów drugiego stopnia przez licencjatów umożliwia poszukiwanie kandydatów na ten rodzaj kształcenia także poza środowiskiem tradycyjnej rekrutacji studentów UZ, a więc poza obszarem województwa lubuskiego.

Część 3. Sytuacja zawodowa absolwentów UZ

11. Rodzaje aktywności ekonomicznej

Dane dotyczące sytuacji zawodowej absolwentów UZ oraz ich aktywności na rynku pracy są kolejnym obszarem analiz raportu. Podobnie jak w poprzednich latach, odniesiono je do dwóch momentów czasowych: sześciu miesięcy po ukończeniu studiów (wyjściowo: 2011) oraz okresu w którym gromadzone były dane do niniejszej analizy, a więc aktualnie – do przełomu lat 2014/2015. Wybór pierwszego z wymienionych, czasowych punktów odniesienia opiera się na założeniu, że pół roku po ukończeniu studiów to okres pozwalający na znalezienie przynajmniej względnie satysfakcjonującej oferty pracy. Drugi z okresów opisuje sytuację zawodową w „fazie stabilizacji”, jednocześnie dokumentując aktualne dane. Po ich przedstawieniu omówiona zostanie specyfika zmian, jakie zaszły w okresie pomiędzy półroczem od ukończenia studiów a czasem badania.

W świetle uzyskanych danych absolwenci UZ generalnie radzą sobie dobrze na rynku pracy. Pierwszoplanowo wskazuje na to fakt, iż trzy-czwarte z nich (76,4%) deklaruje pełnoetatowe (a wręcz więcej, niż pełnoetatowe) zatrudnienie. Nie wchodząc tu w bardziej szczegółowe charakterystyki, tą informację – uwzględniając ogólnie znane trudności z zatrudnieniem ludzi młodych, w tym absolwentów uczelni wyższych - uznać można za korzystną dla UZ. Jest tak tym bardziej, że opcja pełnoetatowego zatrudnienia uzupełniona została w tabeli dziewięcioma innymi, alternatywnymi możliwościami⁶.

W kontekście wysokiego poziomu pełnoetatowego zatrudnienia zaskakuje informacja, że forma zatrudnienia w niepełnym wymiarze czasu dotyczy jedynie 2,9% badanych osób. Z pozostałych alternatyw aktywności ekonomicznej jedynie praca nierejestrowana („na czarno”) cechowała się równie niewielką popularnością. Choć jednak w przypadku pracy nierejestrowanej prawdopodobna wydaje się być tendencja do ukrywania (także w deklaracjach i sondażach) tego typu aktywności.

Pracę najemną, realizowaną w formie umowy-zlecenia, wykonywał w trakcie badania jeden z dziesięciu absolwentów (9,6%). Choć wynik ten nie wskazuje na znaczne zaangażowanie badanych w taki rodzaj aktywności, to jednak jest on dodatkową, niezależną alternatywą wobec omówionego, pełnoetatowego zatrudnienia.

Istotnym wskaźnikiem aktywności na rynku pracy są wreszcie te działania, które polegają na podjęciu własnej działalności gospodarczej. Wariant najłatwiejszy w realizacji, jako działalność jednoosobowa (lub ze współnikami) typowy był dla 6,4% badanych osób. Co jeszcze bardziej interesujące, kolejne 4,2% deklarowało rozpoczęcie indywidualnej działalności gospodarczej jako pracodawcy, co wskazuje na pewien rozmach w działaniu. Oba warianty wskazują, że nieco więcej, niż co dziesiąty absolwent (10,6%) jest aktywnym, samodzielnym podmiotem ekonomicznym na rynku.

⁶ Tak jak w pozostałych pytaniach, odpowiadające im procenty nie sumują się do 100, ponieważ pytanie miało charakter wielokrotnego wyboru.

Istotnym zagadnieniem w krajowej gospodarce jest odpływ młodych ludzi za granicę, motywowany ekonomicznie. Tendencja taka dotyczy 7,3% absolwentów, a uzyskany wynik uznać można za odzwierciedlający szersze, aktualne krajowe tendencje. Wśród osób niezatrudnionych, co dwudziesta osoba (5,4%) realizuje wariant pracy w formie wolontariatu, co sugeruje (choć nie musi) perspektywę ich przyszłego zatrudnienia.

Uzupełnieniem trwałego zatrudnienia jest praca dorywcza, o charakterze sezonowym, świadczona przez kolejne 3,2% osób. Jakkolwiek tą formę pracy trudno uznać za satysfakcjonującą dla absolwentów uczelni, to jednak stanowi ona element strategii doraźnej, oddalającej bieżące zagrożenie bezrobociem.

Ten ostatni wariant: pozostawanie bez pracy cechuje niestety blisko co dziesiątego absolwenta (9,6%). Wśród nich 8,3% poszukiwało (w trakcie badania) zatrudnienia, co pozwala liczyć na redukcję tej kategorii. Minimalny odsetek (1,3%) nie pracuje i nie poszukuje zatrudnienia, jednakże sytuacja taka wynikać może także z indywidualnych planów życiowych, w których aktywność zawodowa odsuwana jest na czas późniejszy. Bezpośrednio na alternatywę taką (określoną jako „prowadzenie domu”) wskazała co dwudziesta osoba (4,8%). Identyczny odsetek zadeklarował status rencisty.

Wspomniano, że aktywność zawodowa odnoszona była w analizie do dwóch punktów czasowych: 6 miesięcy po ukończeniu studiów i czasu realizacji badania. **Zestawienie obu okresów ujawnia znaczne (niekiedy wręcz zaskakujące) różnice w sytuacji zatrudnienia absolwentów. Pozwala to na wstępny wniosek, że biografie zawodowe absolwentów UZ (przynajmniej we wczesnej fazie, po ukończeniu studiów), cechuje ogromna dynamika zmian.** Wyraźnie dokumentuje to zestawienie dwóch okresów pomiaru dla pracy pełnoetatowej, dostarczające zaskakujących danych. Jak wspomniano wyżej, dla okresu badania dotyczył on trzech-czwartych badanych (76,4%), natomiast dla czasu po ukończeniu studiów zaledwie co dwudziestej (4,9%). Dysproporcja jest zatem ogromna, tym samym wręcz budzi wątpliwość co do rzetelności procedury gromadzenia danych. Trzeba więc przypomnieć, że w poprzedniej edycji badania dostrzegalna była podobna tendencja zmiany w omawianym zakresie. Można skonkludować, że tendencja do szybkiego poszukiwania pełnoetatowego zatrudnienia nie jest wśród absolwentów zbyt powszechna, jednak z biegiem czasu przynosi efekty.

Odwrotną tendencję zaobserwować można w odniesieniu do pracy niepełnoetatowej. Po ukończeniu studiów podjął ją co piąty badany (21,2%), podczas gdy w okresie badania zatrudnionych w takiej formie było zaledwie 2,9% ogółu. Jest jednak prawdopodobne, że część badanych osób, początkowo zatrudniona w niepełnym czasie pracy, przeszła po okresie wstępnym (formalnym lub nieformalnym stażu) na zatrudnienie pełnoetatowe. W omawianym przedziale czasowym wzrosła popularność prac najemnych wykonywanych na podstawie umowy-zlecenia: z 6,0% na 9,6%.

Interesującą tendencję odnotować należy w odniesieniu do osób podejmujących własną aktywność ekonomiczną. Odsetek tych, którzy podjęli się roli pracodawcy, pozostał

zasadniczo zbliżony (odpowiednio: 3,3% po studiach i 4,2% w trakcie badania). Jednak dla kategorii osób podejmujących indywidualną działalność (samodzielnie, bądź ze współnikiem) obserwowalny jest wyraźny spadek tej formy pracy: z 12,6% w okresie po studiach do 6,4% w okresie badania. Także dla tej kategorii przekonująca interpretacja tej zmiany wymagałaby dalszych analiz, w tym wywiadów IDI.

Podobna tendencja, polegająca na stopniowej redukcji powszechności dotyczy pracy podejmowanej za granicą. Ten powszechny wg potocznych ocen (lecz także oficjalnie potwierdzany) wariant dotyczył aż co trzeciego absolwenta po ukończeniu studiów (36,6%). W momencie badania udział tego typu pracy zredukowany został aż pięciokrotnie, jedynie do 7,3%. Wstępna interpretacja tak radykalnej zmiany pozwala przypuszczać, że brak pełnoetatowego zatrudnienia po zakończeniu nauki skutkuje w odniesieniu do części absolwentów ich decyzją o poszukiwaniu pracy i podjęciu jej za granicą. W kolejnym okresie jednak pojawia się potrzeba powrotu do kraju i poszukiwania zatrudnienia na miejscu.

Kolejna, korzystnie oceniana tendencja dotyczy prac realizowanych w formie wolontariatu, bowiem popularność tej formy zmalała trzykrotnie; z 14,8% po studiach do 5,4% w trakcie badania. Także w tym przypadku można wnioskować, iż dla części osób podjęcie wolontariatu stanowiło wstępny warunek ich dalszego, pełnoetatowego zatrudnienia. Z kolei odsetek deklarujących realizację prac bez zatrudnienia (nieformalnej) pozostał w obu punktach pomiaru zbliżony, wynosząc odpowiednio: 3,3% i 2,9%.

Punktem uzupełniającym dane o różnych formach aktywności ekonomicznej są informacje dotyczące bezrobocia. W odniesieniu do okresu po zakończeniu studiów, po pierwsze, zaskakuje ogromna ilość osób bezrobotnych, sięgająca co trzeciego absolwenta (33,9%). Zaskoczeniem jest także fakt, że wynik ten dotyczy kategorii nie poszukujących zatrudnienia. Można spodziewać się, że chodzi tu o osoby, które zdecydowały się na zagraniczny wyjazd w celach zarobkowych, ich populacja była bowiem zbliżona proporcją (33,6%) do tych, które deklarowały się jako bezrobotne. Nie trzeba dodawać, że status taki miały wówczas jedynie formalnie, choć w rzeczywistości ich aktywność przejawiała się poza granicami kraju. Ponownie jednak, wyjaśnienie danych wymaga weryfikacji poprzez kolejne analizy. Drugie zaskoczenie stanowi minimalna ilość osób poszukujących pracy. Wariant taki zadeklarowało po studiach tylko 1,1% osób. Można więc powiedzieć, że opcja ta była niedostrzegalna wśród pozostałych. Z kolei rejestrowane bezrobocie pojawiło się wśród absolwentów w trakcie badania, gdyż zadeklarowało je 8,3% badanych osób.

Powyższa interpretacja danych dotyczących zatrudnienia wskazuje, po pierwsze, na dynamikę zmian w obrębie czasowym objętym analizą biografii zawodowej badanych osób. Wielkości procentowe w obrębie analizowanych opcji aktywności ekonomicznej różnią się bowiem istotnie. Jednocześnie dostrzegalne są „przeptywy” między nimi: przykładowo niewielkim wartościom pełnoetatowej pracy najemnej odpowiadał równoczesny wysoki poziom bezrobocia oraz powszechna w badanej zbiorowości praca za granicą. Z kolei wzrost zatrudnienia zaowocował obniżeniem tych opcji. Jak wspomniano, szczegółowa interpretacja zasygnalizowanych przeptywów wymaga realizacji kolejnych, pogłębionych analiz.

Tabela 30. Aktywność zawodowa – stan po ukończeniu studiów

Formy aktywności	N	%
praca najemna pełen etat	9	4,9
praca najemna niepełny etat	40	21,9
praca najemna umowa-zlecenie	11	6,0
własna działalność pracodawca	6	3,3
własna działalność 1 osobowa	23	12,6
praca za granicą	67	36,6
wolontariusz	27	14,8
praca na czarno	6	3,3
praca dorywcza	4	2,2
urlop wychowawczy	2	1,1
bezrobotny poszukuje pracy	2	1,1
bezrobotny nie szuka pracy	62	33,9
renta	60	32,8
uczy się/studiuje	11	6,0
nie pracuje	16	8,7

Tabela 31. Aktywność zawodowa – stan w trakcie badania

Formy aktywności	N	%
praca najemna pełen etat/więcej niż pełen etat	239	76,4
praca najemna - niepełny wymiar	9	2,9
praca najemna umowa-zlecenia	30	9,6
własna działalność gospodarcza jako pracodawca	13	4,2
własna działalność jednoosobowa lub ze współlnikiem	20	6,4
praca za granicą	23	7,3
praca w charakterze wolontariusza	17	5,4
praca bez formalnej umowy („na czarno”)	9	2,9
praca dorywcza, sezonowa	10	3,2
urlop wychowawczy/ urlop macierzyński	26	8,3
bezrobotny i poszukuje pracy	26	8,3
bezrobotny, nie szuka pracy	4	1,3
jestem na rencie	4	1,3
nadal uczy się/studiuje	35	11,2
nie pracuje, zajmuje się domem	15	4,8

Aktywność ekonomiczna stanowi kluczowy element charakterystyki losów absolwentów po ukończeniu nauki. Warto przedstawić ją uwzględniając kryterium struktury wydziałów UZ. Zastosowane kryterium ujawnia spore różnice w możliwościach aktualnego zatrudnienia absolwentów. **Najwyższe odsetki osób pracujących na pełnym etacie dotyczyły absolwentów pochodzących z wydziałów: WEEIT (93,8%), WM (90,9%), WBAIIS (90,5%). Wszystkie te wydziały mają charakter techniczny, co sugeruje tezę o korzystnym starcie zawodowym osób z przygotowaniem technicznym.** Z kolei najniższe wartości osiągnęli ci, którzy pochodzili z wydziałów WNB (59,3%) i WEIZ (67,3%). Nawiązując do dyskusji, czy przygotowanie humanistyczne lub społeczne utrudnia znalezienie zatrudnienia warto wskazać, że absolwenci WPSINOZ osiągnęli wynik 79,5% zatrudnienia, co sugeruje ich ogólnie korzystne szanse na rynku pracy.

Przeciwieństwem stałego, pełnoetatowego zatrudnienia jest uwzględniona wśród form aktywności absolwentów sytuacja bezrobocia, przy jednoczesnej gotowości do pracy. Osób o takim statusie nie było wiele, stąd też szczegółowe dane o wydziałach nie są w pełni miarodajne. Pozostając na ogólnym poziomie analizy warto wspomnieć, że bezrobocie tak rozumiane dotyczyło zwłaszcza absolwentów pochodzących z WEIZ (16,3%), jednocześnie nie pojawiło się w ogóle wśród absolwentów studiujących poprzednio na WEEIT.

Tabela 32. Aktywność zawodowa a wydział – stan w trakcie realizacji badania

Formy aktywności		WA	WBAI IS	WEIZ	WEET T	WFIA	WH	WMI E	WM	WNB	WPSI NOZ
praca najemna pełen etat	N	3	19	33	30	0	42	14	20	16	62
	%	50,0	90,5	67,3	93,8	0,0	71,2	82,4	90,9	59,3	79,5
praca najemna niepełny wymiar	N	0	1	2	0	0	2	1	0	0	3
	%	0,0	4,8	4,1	0,0	0,0	3,4	5,9	0,0	0,0	3,8
praca najemna umowa- zlecenia	N	3	1	6	2	0	6	0	2	4	6
	%	50,0	4,8	12,2	6,3	0,0	10,2	0,0	9,1	14,8	7,7
własna działalność gospodarcza pracodawca	N	0	4	2	1	0	1	0	0	1	4
	%	0,0	19,0	4,1	3,1	0,0	1,7	0,0	0,0	3,7	5,1
własna działalność jednoosobowa lub ze wspólnikiem	N	1	2	2	4	0	3	1	1	0	6
	%	16,7	9,5	4,1	12,5	0,0	5,1	5,9	4,5	0,0	7,7
praca za granicą	N	0	1	1	2	0	11	1	1	3	3
	%	0,0	4,8	2,0	6,3	0,0	18,6	5,9	4,5	11,1	3,8
praca w charakterze wolontariusza	N	1	1	2	1	0	4	1	0	1	6
	%	16,7	4,8	4,1	3,1	0,0	6,8	5,9	0,0	3,7	7,7
praca bez formalnej umowy	N	0	1	1	1	1	2	0	0	1	2
	%	0,0	4,8	2,0	3,1	50,0	3,4	0,0	0,0	3,7	2,6
praca dorywcza, sezonowa	N	0	0	4	0	0	1	1	0	1	3
	%	0,0	0,0	8,2	0,0	0,0	1,7	5,9	0,0	3,7	3,8
urlop wychowawczy/ macierzyński	N	0	0	4	1	0	7	2	2	1	9
	%	0,0	0,0	8,2	3,1	0,0	11,9	11,8	9,1	3,7	11,5
bezrobotny i poszukuje pracy	N	0	1	8	0	0	5	1	2	2	7
	%	0,0	4,8	16,3	0,0	0,0	8,5	5,9	9,1	7,4	9,0
bezrobotny, nie szuka pracy	N	0	0	1	0	1	0	0	0	2	0
	%	0,0	0,0	2,0	0,0	50,0	0,0	0,0	0,0	7,4	0,0
jestem na rencie	N	0	0	0	0	0	0	0	1	1	2
	%	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4,5	3,7	2,6
nadal uczy się/studiuje	N	1	0	5	3	2	9	3	0	2	10
	%	16,7	0,0	10,2	9,4	100,0	15,3	17,6	0,0	7,4	12,8
nie pracuje, zajmuje się domem	N	1	0	5	0	0	2	0	1	1	5
	%	16,7	0,0	10,2	0,0	0,0	3,4	0,0	4,5	3,7	6,4

Tabela 33. Aktywność zawodowa a wydział– stan po ukończeniu studiów

Formy aktywności		WA	WBAI IS	WEIZ	WEEI T	WFIA	WH	WMI E	WM	WNB	WPSI NOZ
praca najemna pełen etat/więcej niż pełen etat	N	2	17	28	24	0	37	12	18	10	49
	%	33,3	81,0	56,0	77,4	0,0	63,8	70,6	85,7	37,0	62,0
praca najemna - niepełny wymiar	N	0	1	2	2	0	5	0	0	4	6
	%	0,0	4,8	4,0	6,5	0,0	8,6	0,0	0,0	14,8	7,6
praca najemna umowa-zlecenia	N	1	0	6	5	2	12	4	2	1	14
	%	16,7	0,0	12,0	16,1	100,0	20,7	23,5	9,5	3,7	17,7
własna działalność gospodarcza jako pracodawca	N	0	1	3	0	0	1	0	0	1	3
	%	0,0	4,8	6,0	0,0	0,0	1,7	0,0	0,0	3,7	3,8
własna działalność jednoosobowa lub ze współnikiem	N	1	0	2	3	0	3	0	0	0	7
	%	16,7	0,0	4,0	9,7	0,0	5,2	0,0	0,0	0,0	8,9
praca za granicą	N	0	1	2	1	0	5	1	1	2	6
	%	0,0	4,8	4,0	3,2	0,0	8,6	5,9	4,8	7,4	7,6
praca w charakterze wolontariusza	N	1	1	4	2	0	3	1	0	1	6
	%	16,7	4,8	8,0	6,5	0,0	5,2	5,9	0,0	3,7	7,6
praca bez formalnej umowy („na czarno”)	N	3	3	5	0	1	5	2	0	4	4
	%	50,0	14,3	10,0	0,0	50,0	8,6	11,8	0,0	14,8	5,1
praca dorywcza, sezonowa	N	1	2	8	3	0	4	1	1	5	8
	%	16,7	9,5	16,0	9,7	0,0	6,9	5,9	4,8	18,5	10,1
urlop wychowawczy/ urlop macierzyński	N	0	1	2	1	0	1	1	0	0	5
	%	0,0	4,8	4,0	3,2	0,0	1,7	5,9	0,0	0,0	6,3
bezrobotny i poszukuje pracy	N	1	3	13	2	0	3	2	4	7	16
	%	16,7	14,3	26,0	6,5	0,0	5,2	11,8	19,0	25,9	20,3
bezrobotny, nie szuka pracy	N	0	0	0	1	1	1	0	0	1	2
	%	0,0	0,0	0,0	3,2	50,0	1,7	0,0	0,0	3,7	2,5
jestem na rencie	N	0	0	0	0	0	0	0	1	1	2
	%	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4,8	3,7	2,5
nadal uczy się/studiuje	N	0	0	7	4	2	7	5	2	4	9
	%	0,0	0,0	14,0	12,9	100,0	12,1	24,9	9,5	14,8	11,4
nie pracuje, zajmuje się domem	N	1	0	2	1	0	1	0	1	0	2
	%	16,7	0,0	4,0	3,2	0,0	1,7	0,0	4,8	0,0	2,5

Tabela 34. Aktywność zawodowa a kierunek studiów - stan w trakcie badania

Formy aktywności		kierunek			
		techniczne	ściśle	humanistyczne i społeczne	nowe
praca najemna pełen etat/więcej niż pełen etat	N	23	35	103	78
	%	88,5%	83,3%	74,6%	72,9%
praca najemna - niepełny wymiar	N	1	1	5	2
	%	3,8%	2,4%	3,6%	1,9%
praca najemna umowa-zlecenia	N	2	2	14	12
	%	7,7%	4,8%	10,1%	11,2%
własna działalność gospodarcza jako pracodawca	N	3	1	4	5
	%	11,5%	2,4%	2,9%	4,7%
własna działalność jednoosobowa lub ze wspólnikiem	N	4	3	9	4
	%	15,4%	7,1%	6,5%	3,7%
praca za granicą	N	2	1	14	6
	%	7,7%	2,4%	10,1%	5,6%
praca w charakterze wolontariusza	N	0	2	11	4
	%	0,0%	4,8%	8,0%	3,7%
praca bez formalnej umowy („na czarno”)	N	2	1	4	2
	%	7,7%	2,4%	2,9%	1,9%
praca dorywcza, sezonowa	N	0	1	4	5
	%	0,0%	2,4%	2,9%	4,7%
urlop wychowawczy/ urlop macierzyński	N	0	3	16	7
	%	0,0%	7,1%	11,6%	6,5%
bezrobotny i poszukuje pracy	N	1	1	12	12
	%	3,8%	2,4%	8,7%	11,2%
bezrobotny, nie szuka pracy	N	0	1	0	3
	%	0,0%	2,4%	0,0%	2,8%
jestem na rencie	N	0	0	3	1
	%	0,0%	0,0%	2,2%	,9%
nadal uczy się/studiuje	N	1	6	19	9
	%	3,8%	14,3%	13,8%	8,4%
nie pracuje, zajmuje się domem	N	0	0	8	7
	%	0,0%	0,0%	5,8%	6,5%

Aktywność ekonomiczną absolwentów w okresie do sześciu miesięcy po uzyskaniu dyplomu warto odnieść do kryterium kierunku studiów. Uzyskane wyniki zasadniczo potwierdzają przedstawione dotychczas spostrzeżenia. Praca pełnoetatowa, bądź jeszcze większe obciążenie pracą typowa jest dla absolwentów kierunków ścisłych (70,7%) i technicznych (76,9%). Wskazywano już, że oficjalne przekazy i kampanie medialne zachęcały młodych ludzi do studiowania na tych kierunkach, zawierając argumentację odwołującą się

do korzystnych perspektyw pracy. **Aktualne dane zdają się potwierdzać zasadność tej argumentacji, choć wcześniejsze edycje badania nie wspierały jej tak zdecydowanie.** Natomiast absolwenci kierunków humanistycznych i społecznych deklarują aktualnie stałe zatrudnienie w 61,6%, a więc dostrzegalnie słabiej, niż wcześniej. Najstabilniej radzą sobie absolwenci kierunków nowych, wśród nich jedynie 58,9% ma stałą, pełnoetatową pracę. Nieco mniej korzystny obraz zatrudnienia dwóch ostatnich kategorii łagodzi fakt, że dwu a nawet trzykrotnie częściej, niż pozostali zatrudniani są oni w niepełnym wymiarze czasu.

Aktywność ekonomiczna wyraża się także realizacją prac w formie umów- zleceń. Prace takie wykonuje co piąty absolwent kierunków ścisłych (22,0%) i blisko co piąty absolwent kierunków humanistycznych i społecznych (18,8%). Ponownie, najstabilniej wypadają tu przedstawiciele kierunków nowych (8,4%). Pozwala to wstępnie wnioskować, iż zdobycie zatrudnienia dla nich stanowi znaczne wyzwanie. Wniosek ten potwierdzają niestety dane dotyczące bezrobocia, w kategorii „poszukujący pracy”. Najczęściej pojawiają się w jej obrębie absolwenci kierunków nowych, bowiem co czwarty z nich (24,3%) określił tak swój status. Dla pozostałych kategorii pojawianie się bezrobocia jest odwrotnie proporcjonalne do faktu zatrudnienia pełnoetatowego. Nie oznacza to jednak, by osób bez pracy nie dało się dostrzec w pozostałych kategoriach.

Tabela 35. Aktywność zawodowa a kierunek studiów - stan po studiach

Formy aktywności		kierunek			
		techniczne	ściśle	humanistyczne i społeczne	nowe
praca najemna pełen etat/więcej niż pełen etat	N	20	29	85	63
	%	76,9	70,7	61,6	58,9
praca najemna - niepełny wymiar	N	1	1	10	8
	%	3,8	2,4	7,2	7,5
praca najemna umowa-zlecenia	N	3	9	26	9
	%	11,5	22,0	18,8	8,4
własna działalność gospodarcza jako pracodawca	N	0	0	3	6
	%	0,0	0,0	2,2	5,6
własna działalność jednoosobowa lub ze wspólnikiem	N	2	2	10	2
	%	7,7	4,9	7,2	1,9
praca za granicą	N	1	1	11	6
	%	3,8	2,4	8,0	5,6
praca w charakterze wolontariusza	N	1	2	9	7
	%	3,8	4,9	6,5	6,5
praca bez formalnej umowy („na czarno”)	N	2	3	12	10
	%	7,7	7,3	8,7	9,3

praca dorywcza, sezonowa	N	3	2	13	15
	%	11,5	4,9	9,4	14,0
urlop wychowawczy/ urlop macierzyński	N	1	2	6	2
	%	3,8	4,9	4,3	1,9
bezrobotny i poszukuje pracy	N	2	4	19	26
	%	7,7	9,8	13,8	24,3
bezrobotny, nie szuka pracy	N	0	2	3	1
	%	0,0	4,9	2,2	,9
jestem na rencie	N	0	0	3	1
	%	0,0	0,0	2,2	,9
nadal uczy się/studiuje	N	2	8	14	16
	%	7,7	19,5	10,1	15,0
nie pracuje, zajmuje się domem	N	0	1	4	3
	%	0,0	2,4	2,9	2,8

Tabela 36. Aktywność zawodowa a typ studiów. Stan po studiach

Formy aktywności		Typ studiów		
		pierwszego stopnia	drugiego stopnia	jednolite magisterskie
praca najemna pełen etat/więcej niż pełen etat	N	95	98	4
	%	60,1	67,6	44,4
praca najemna - niepełny wymiar	N	11	9	0
	%	7,0	6,2	0,0
praca najemna umowa-zlecenia	N	27	16	4
	%	17,1	11,0	44,4
własna działalność gospodarcza jako pracodawca	N	4	5	0
	%	2,5	3,4	0,0
własna działalność jednoosobowa lub ze współnikiem	N	10	6	0
	%	6,3	4,1	0,0
praca za granicą	N	8	10	1
	%	5,1	6,9	11,1
praca w charakterze wolontariusza	N	15	4	0
	%	9,5	2,8	0,0
praca bez formalnej umowy („na czarno”)	N	15	10	2
	%	9,5	6,9	22,2

praca dorywcza, sezonowa	N	19	14	0
	%	12,0	9,7	0,0
urlop wychowawczy/ urlop macierzyński	N	6	5	0
	%	3,8	3,4	0,0
bezrobotny i poszukuje pracy	N	26	24	1
	%	16,5	16,6	11,1
bezrobotny, nie szuka pracy	N	4	1	1
	%	2,5	,7	11,1
jestem na rencie	N	3	1	0
	%	1,9	,7	0,0
nadal uczy się/studiuje	N	29	6	5
	%	18,4	4,1	55,6
nie pracuje, zajmuje się domem	N	6	2	0
	%	3,8	1,4	0,0

12. Kryteria decydujące o zatrudnieniu

Poza omówionymi powyżej, obiektywnymi cechami zatrudnienia i pracy absolwentów, ważne uzupełnienie stanowi opis odniesienia badanych osób do materialnych i niematerialnych zasobów, jakimi dysponowali oni w momencie startu zawodowego. Lista kryteriów uwzględniła 13 składników, które omówione zostaną w kolejności zgodnej z popularnością wyborów.

W kontekście powszechnie podzielanych opinii na temat wyznaczników sukcesu w fazie rekrutacji, znacznym zaskoczeniem jest podkreślanie przez aż cztery-pięć absolwentów (83,3%) pewnych cech osobowości jako głównego kryterium umożliwiającego zdobycie pracy. Niniejsza analiza nie miała na celu określenia tego zestawu, wydaje się jednak niezwykle istotne, aby uwzględniając jego rolę w dalszych badaniach uszczegółowić, które z cech osobowości są szczególnie wymagane i premiowane przez pracodawców? W oparciu o dostępne dane można z dużym prawdopodobieństwem zakładać, że we współczesnych warunkach pracodawcy orientują się przede wszystkim na zaangażowanie, innowacyjność i kreatywność, jednak warto określić te cechy na podstawie danych empirycznych. Co ważne, rolę cech osobowości jako czynnika uznawanego za niezwykle doniosły w procesie rekrutacji podkreślają także inne badania, w tym te o krajowym zasięgu, jak systematyczne analizy Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości w ramach „Bilansu Kapitału Ludzkiego”.

Po drugie, pozytywnym aspektem wypowiedzi jest podkreślanie przez nieco więcej, niż co drugiego badanego (50,9%) wysokiej roli dyplomu studiów wyższych – w kontekście rozpoczęcia kariery zawodowej. To pozwala przypuszczać, że zdobyte zatrudnienie

wymagało wiedzy specjalistycznej, osiągniętej dzięki studiom. Jednocześnie jednak informacja, że tylko połowa z badanych odwołała się do posiadania dyplomu studiów jako warunku zatrudnienia, nie jest jednak zbyt optymistyczna. Oznacza bowiem, że dla pozostałej części (blisko połowy) absolwentów wykonywana praca nie wymaga kwalifikacji gwarantowanych dyplomem uczelni.

Identyczną popularnością, jak wyżej wskazany aspekt, cieszyło się doświadczenie wynikające z wcześniejszej praktyki zawodowej, a więc dysponowanie praktycznymi umiejętnościami niezbędnymi do świadczenia pracy, posiadanie doświadczeń związanych z realizacją obowiązków pracowniczych (50,9%). Ten wymóg jest na tyle oczywisty i powszechny w realiach rynku pracy, że nie wymaga dalszego uzasadnienia.

Zasadniczo zbieżny z „posiadaniem dyplomu” w ogólnej wymowie jest czwarty ze wskazywanych argumentów, a więc kierunek ukończonych studiów (47,4%). Jego popularność potwierdza tezę, że pracodawcy poszukują osób o określonych kwalifikacjach zawodowych.

Z pozostałych, zawartych w tabeli danych wynika, że istotną rolę odgrywają także czynniki takie jak: umiejętności informatyczne (43,7%) i rekomendacje osób trzecich (41,6%). W tak neutralny i niewartościujący sposób pokreślono zjawisko otrzymywania pracy dzięki znajomościom i nieformalnym układom w nowym miejscu pracy. Jest więc niepokojące, iż czterech na dziesięciu absolwentów wskazuje na istnienie tego typu sytuacji w nowym miejscu pracy, choć w stwierdzeniu tym mogą zawierać się neutralne aksjologicznie sytuacje. Warto odnieść się wreszcie do tych uwarunkowań, które zdaniem absolwentów odgrywają minimalną rolę w procesie zdobycia zatrudnienia. Należą do nich doświadczenia pochodzące z pracy za granicą (8,5%), forma prawna uczelni (publiczna – niepubliczna) (10,6%), prestiż uczelni (7,2%)

Jest warte odnotowania, że kryterium rodzaju uczelni (18,4%) wartościowane jest wyraźnie częściej, niż w ubiegłej edycji badania (12,7%), podobnie jak prestiż uczelni (odpowiednio: 3,8% dotychczas i 7,2% obecnie), czy forma prawna uczelni (odpowiednio: 6,2% dotychczas i 10,6% obecnie). Kryteria te, jakkolwiek odgrywające mniejszą rolę, niż omówione wcześniej, odnoszą się do „jakości” uczelni wyższej. Pozwala to wnioskować, iż dla aktualnych studentów ważną rolę odgrywa nie samo uzyskanie dyplomu (jak powszechnie uznawano dotychczas), lecz istotny jest wybór instytucji cieszącej się renomą wśród pracodawców.

Tabela 37. Kryteria decydujące o zatrudnieniu

Kryteria decydujące o zatrudnieniu	N	%
posiadanie dyplomu studiów wyższych	149	50,9
forma prawna uczelni: publiczna - niepubliczna	31	10,6
rodzaj uczelni	54	18,4
prestż uczelni	21	7,2
kierunek studiów	139	47,4
ocena na dyplomie	48	16,4
wcześniejsza praktyka	149	50,9
doświadczenie zza granicy	25	8,5
znajomość języków	102	34,8
umiejętności informatyczne	128	43,7
rekomendacje osób trzecich	122	41,6
cechy osobowości i charakteru	244	83,3
wyniki testu kompetencji	93	31,7

13. Pierwsza praca

Czas poszukiwania pracy, a dokładniej: umowne określenie jego rozpoczęcia posiada dwojakie znaczenie. Po pierwsze, informuje o intensywności starań ówczesnych studentów/absolwentów o pomyślny start zawodowy. Oznacza to, że wcześniejsze rozpoczęcie poszukiwań (odniesione tu jeszcze do okresu studiów) stanowi wskaźnik indywidualnego zaangażowania w przyszłą karierę zawodową. Choć jednocześnie taka, bezpośrednia interpretacja może w niektórych przypadkach oznaczać się niewystarczająco. Po drugie, samo poszukiwanie pracy bezpośrednio wyznacza moment zatrudnienia. Można jednak zgodzić się z wcześniej przyjętą tezą, że wskaźnikiem racjonalnego działania i chęci szybkiego odnalezienia się na rynku pracy jest podjęcie poszukiwania pracy już w okresie studiów, przed uzyskaniem dyplomu.

Dane z tabeli nr 38 wskazują, że blisko co trzecia osoba była już aktywna zawodowo, bowiem decyzje taka podjęta przed studiami lub w ich trakcie (31,3%). Dalsze wypowiedzi sugerują racjonalne podejście badanych osób w kwestii zatrudnienia. Kolejna część z nich (30,4%) poszukiwała prace od razu po otrzymaniu dyplomu, a przynajmniej w okresie do pół roku później. Bardziej przewidujący i zapobiegliwi starania takie podejmowali nawet wcześniej, niż sześć miesięcy przed obroną dyplomu (27,0%). Z kolei okres ostatniego półrocza przed dyplomem był czasem poszukiwania pracy dla co dziesiątej osoby (9,7%). Ewentualnych „maruderów”, którzy rozpoczęli starania o pracę później niż pół roku po otrzymaniu dyplomu, prawie nie było (1,6%). Nie sposób jednak wykluczyć, że nawet w

takich, pojedynczy przypadkach, mogły istnieć obiektywne powody opóźnienia tych starań, w tym sytuacja rodzinna.

Warto dostrzec zasadniczą, korzystną zmianę opisywanej strategii poszukiwania pracy, bowiem analizy z wcześniejszych lat dokumentowały raczej tendencję do odwlekania przez studentów poszukiwania pracy i odkładania tego zadania na okres późniejszy. Warto przypomnieć, że co trzeci absolwent (34,3%) rozpoczynał wówczas poszukiwanie pracy w okresie dłuższym, niż półroczny, od uzyskania dyplomu. Aktualne tendencje wskazują natomiast na rosnącą racjonalność działań związanych z rynkiem pracy.

Tabela 38. Czas poszukiwania pierwszej pracy po dyplomie

Czas poszukiwania pracy	N	%
nie poszukiwałem pracy, bo już pracowałem	100	31,3
wcześnie niż 6mcy przed obroną dyplomu	86	27,0
do 6 mcy przed obroną dyplomu	31	9,7
od razu po otrzymaniu dyplomu lub do 6mcy później	97	30,4
później niż 6 mcy po otrzymaniu dyplomu	5	1,6

Istotne jest również, jak w wymiarze czasowym przedstawiają się strategie poszukiwania pracy absolwentów poszczególnych wydziałów. Do kategorii najbardziej racjonalnie działających, a więc poszukujących zatrudnienia najwcześniej, bo przynajmniej sześć miesięcy przed uzyskaniem dyplomu, zaliczyć należy studentów z wydziałów: WNB (35,7%), WBAIIS (33,3%) i WEEIT (31,3%). Z kolei bezpośrednio po uzyskaniu dyplomu o pracę starali się zwłaszcza absolwenci pochodzący z wydziałów: WH (37,3%) WNB (35,7%) i WPSINOZ (30,9%), a więc generalnie rekrutujący się z kierunków „nietechnicznych”.

Tabela 39. Czas poszukiwania pierwszej pracy po dyplomie w podziale na wydziały

Kiedy jako student rozpoczął poszukiwania pracy		wydział									
		WA	WBAI IŚ	WEIZ	WEEI T	WFIA	WH	WMIE	WM	WNB	WPSI NOZ
Nie poszukiwałem(am) pracy, bo już pracowałem(am)	N	1	6	17	10	2	16	2	13	4	29
	%	16,7	28,6	33,3	31,3	100,0	27,1	11,8	59,1	14,3	35,8
Wcześnie niż 6 miesięcy przed obroną dyplomu	N	3	7	16	9	0	14	4	4	10	19
	%	50,0	33,3	31,4	28,1	0,0	23,7	23,5	18,2	35,7	23,5
Do 6 miesięcy przed obroną dyplomu	N	0	3	3	4	0	6	4	2	3	6
	%	0,0	14,3	5,9	12,5	0,0	10,2	23,5	9,1	10,7	7,4
Od razu po otrzymaniu dyplomu lub do 6 miesięcy po jego otrzymaniu	N	2	4	15	9	0	22	7	3	10	25
	%	33,3	19,0	29,4	28,1	0,0	37,3	41,2	13,6	35,7	30,9
Później niż 6 miesięcy po otrzymaniu dyplomu	N	0	1	0	0	0	1	0	0	1	2
	%	0,0	4,8	0,0	0,0	0,0	1,7	0,0	0,0	3,6	2,5

Strategie poszukiwania pracy zależne są od aktualnych tendencji na rynku pracy, a tym samym od sposobów działań, które jednostki uznają za optymalne – wówczas, gdy dokonują „oszacowania” swych szans na rynku pracy. Oznacza to, że posiadanie bardziej poszukiwanego na rynku pracy wykształcenia (szczególnie: technicznego) skutkuje większym dystansem do wcześniejszego poszukiwania pracy. Taka postawa przejawia się odejściem od strategii „martwienia się na zapas” i poszukiwania pracy wcześniej, niż jest to konieczne, a więc przez uzyskaniem dyplomu. Analogicznie, mniej popularne na rynku pracy rodzaje wykształcenia obligują jego posiadaczy do pewnej ostrożności i zapobiegliwości, wyrażającej się staraniem o pracę stosunkowo wcześniej, przed uzyskaniem dyplomu.

Sprawdzając powyższą interpretację na grunt danych widać, że wariant wczesnego poszukiwania pracy (wcześniej niż sześć miesięcy przed obroną dyplomu) popularny jest wśród studentów kierunków nowych (30,9%) i humanistycznych (24,8%). Jednocześnie znacznym zaskoczeniem jest jego popularność także wśród studentów kierunków ścisłych (31,0%). Absolwenci kierunków technicznych realizują go natomiast zdecydowanie rzadziej (15,4%). Drugim zaskoczeniem jest jednak to, że ta sama kategoria studentów zdecydowanie częściej, niż pozostałe, poszukuje pracę do sześciu miesięcy przed otrzymaniem dyplomu. Niewątpliwie świadczy to o ich sporej racjonalności, wyrażającej się nastawieniem perspektywnym w kontekście zatrudnienia. Brak jednak realnego wytłumaczenia dla pytania, dlaczego pozostałe kategorie starają się o pracę w tym okresie dostrzegalnie rzadziej?

Tabela 40. Czas poszukiwania pierwszej pracy po dyplomie w podziale na kierunek

Kiedy jako student rozpoczął poszukiwanie pracy		kierunek studiów			
		techniczne	ściśle	humanistyczne i społeczne	nowe
nie poszukiwałem, już pracowałem	N	11	10	46	33
	%	42,3	23,8	32,6	30,0
wcześniej niż 6mcy przed obroną dyplomu	N	4	13	35	34
	%	15,4	31,0	24,8	30,9
do 6 mcy przed obroną dyplomu	N	5	5	12	9
	%	19,2	11,9	8,5	8,2
od razu po otrzymaniu dyplomu lub do 6mcy później	N	5	14	45	33
	%	19,2	33,3	31,9	30,0
później niż 6 mcy po otrzymaniu dyplomu	N	1	0	3	1
	%	3,8	0,0	2,1	0,9

Powyższe uwagi dotyczyły starania się o pracę absolwentów (w tym także – wcześniejszych studentów) dokumentując ich nastawienie do przyszłej pracy i racjonalność myślenia o własnym zatrudnieniu, przejawiającą się myśleniem perspektywnym. Innym, stanowiącym ich konsekwencją zagadnieniem jest zatrudnienie się. Bowiem tylko w sytuacji rynku pracownika starania o pracę owocują jej podjęciem. Natomiast w obecnych realiach

podjęcie pracy jest celem, który osiągają tylko niektórzy, z pewnością jednak nie wszyscy starający się. Ponadto, omawiane kryterium (w odróżnieniu od poprzedniego) jest obiektywne, dostarczając wiarygodnych danych nie tyle o indywidualnym nastawieniu wobec pracy, co o indywidualnej aktywności na rynku pracy.

Poprzednio omówione dane konkluduje informacja, że więcej, niż połowa badanych absolwentów (55,2%) podjęła zatrudnienie przed uzyskaniem dyplomu. Jeśli jednak uwzględnić fakt, że 31,3% badanych było już aktywnych zawodowo w czasie studiów, to widać, że skuteczne starania o pracę przed uzyskaniem dyplomu podjął jedynie co czwarty student (25,2%). Pracujący studenci dominowali liczbowo (42,3%) nad pozostałymi, uwzględnionymi w zestawieniu kategoriami, zwłaszcza dzięki kierunkom technicznym.

Czas znalezienia pierwszej pracy podzielono w badaniu na sześć kategorii czasowych. Najbardziej popularna z nich, polegająca na podjęciu pracy przed uzyskaniem dyplomu, scharakteryzowana została powyżej. Drugą co do popularności opcją było poszukanie pracy w ciągu trzech miesięcy po uzyskaniu dyplomu (16,7%). O połowę mniej popularny wariant wiązał się ze znalezieniem pracy o kwartał później, a więc 4-6 miesięcy po dyplomie, a ci którzy podjęli pracę jeszcze później (lecz przed jednym rokiem), stanowili 6,9%. Jedynie co dwudziesty z badanych podjął zatrudnienie w okresie powyżej jednego roku od uzyskania dyplomu.

Tabela 41. Czas znalezienia pierwszej pracy

Czas zatrudnienia	N	%
nie dotyczy, jeszcze nie pracuję	13	4,1
praca podjęta przed uzyskaniem dyplomu	176	55,2
praca "zarezerwowana" przed uzyskaniem dyplomu	10	3,1
praca znaleziona do 3 mcy po uzyskaniu dyplomu	54	16,9
4-6 mcy po dyplomie	27	8,5
7-12 mcy po dyplomie	22	6,9
powyżej roku po dyplomie	17	5,3

Czas podejmowania zatrudnienia podzielony został na kilka kategorii czasowych, od sięgających okresów sprzed dyplomu, po te po jego osiągnięciu. Ponieważ dane „rozproszone” są pomiędzy kilka kategorii, kryterium wydziałowe odniesione zostanie jedynie do dwóch, najbardziej popularnych wariantów. Pierwszy z nich dotyczy podjęcia pracy przed uzyskaniem dyplomu, i najbardziej powszechny był szczególnie wśród studentów WM (72,7%), którzy zdecydowanie częściej, niż studenci innych wydziałów podejmowali pracę studiując. Pozostali studenci, najczęściej podejmujący pracę przed uzyskaniem dyplomu, rekrutowali się z WEIZ (57,1%), WPSINOZ (55,6%) i WILS (52,5%).

Drugim, często realizowanym wariantem było podjęcie pracy zawodowej w okresie do trzech miesięcy po uzyskaniu dyplomu, a więc krótko po studiach. Tak określoną aktywność podejmowali głównie absolwenci WMIE (29,4%), WEIZ (23,8%) i WILS (22,0%).

Podsumowując uzyskane wyniki: ujawniają one odejście od tendencji uchwytanych w poprzedniej edycji badania, zgodnie z którą absolwenci kierunków humanistycznych i społecznych zdecydowanie wcześniej poszukiwali zatrudnienia (i podejmowali je), niż studenci kierunków technicznych.

Tabela 42. Czas znalezienia pierwszej pracy w podziale na wydziały

Czas zatrudnienia		wydział									
		WA	WBAI IS	WEIZ	WEEI T	WFIA	WH	WMI E	WM	WNB	WPSI NOZ
nie dotyczy, jeszcze nie pracuję	N	0	0	5	0	1	2	1	0	1	3
	%	0,0	0,0	9,8	0,0	50,0	3,4	5,9	0,0	3,6	3,7
praca podjęta przed uzyskaniem dyplomu	N	4	12	27	20	1	31	7	16	13	45
	%	66,7	57,1	52,9	62,5	50,0	52,5	41,2	72,7	46,4	55,6
praca "zarezerwowana" przed uzyskaniem dyplomu	N	0	1	3	2	0	2	1	0	1	0
	%	0,0	4,8	5,9	6,3	0,0	3,4	5,9	0,0	3,6	0,0
praca znaleziona do 3 mcy po uzyskaniu dyplomu	N	1	5	5	6	0	13	5	1	3	15
	%	16,7	23,8	9,8	18,8	0,0	22,0	29,4	4,5	10,7	18,5
4-6 mcy po dyplomie	N	1	1	6	2	0	5	2	2	3	5
	%	16,7	4,8	11,8	6,3	0,0	8,5	11,8	9,1	10,7	6,2
7-12 mcy po dyplomie	N	0	1	2	0	0	4	1	3	3	8
	%	0,0	4,8	3,9	0,0	0,0	6,8	5,9	13,6	10,7	9,9
powyżej roku po dyplomie	N	0	1	3	2	0	2	0	0	4	5
	%	0,0	4,8	5,9	6,3	0,0	3,4	0,0	0,0	14,3	6,2

Podobnie, jak w poprzednich zestawieniach, tabela 43 dokumentuje wcześniejsze ustalenia czynione w odwołaniu do podziałów wydziałowych. Pracę przed uzyskaniem dyplomu podejmowali głównie studenci kierunków technicznych (61,5%), co stanowi

odwrócenie dotychczasowych tendencji. Z kolei wśród tych, którzy pracę znaleźli w czasie do trzech miesięcy po dyplomie, trudno dostrzec wyraźną prawidłowość, bowiem (z jednym wyjątkiem) różnice są niewielkie. W tym czasie zatrudnienie znalazł co piąty (21,4%) absolwent kierunków ścisłych, jak również, w minimalnie mniejszym stopniu absolwenci kierunków technicznych (19,2%) i humanistycznych i społecznych (18,4%). Wspomniany wyjątek dotyczy niewielkiego odsetka absolwentów kierunków nowych w tej kategorii, sięgającego zaledwie co siódmego z nich (12,7%). Także to zestawienie dokumentuje odwrócenie opisywanej tendencji w porównaniu z rokiem ubiegłym.

Tabela 43. Czas znalezienia pierwszej pracy w podziale na kierunki studiów

Czas zatrudnienia		kierunek studiów			
		techniczne	ściśle	humanistyczne i społeczne	nowe
nie dotyczy, jeszcze nie pracuję	N	0	2	5	6
	%	0,0	4,8	3,5	5,5
praca podjęta przed uzyskaniem dyplomu	N	16	22	80	58
	%	61,5	52,4	56,7	52,7
praca "zarezerwowana" przed uzyskaniem dyplomu	N	2	2	2	4
	%	7,7	4,8	1,4	3,6
praca znaleziona do 3 mcy po uzyskaniu dyplomu	N	5	9	26	14
	%	19,2	21,4	18,4	12,7
4-6 mcy po dyplomie	N	2	4	9	12
	%	7,7	9,5	6,4	10,9
7-12 mcy po dyplomie	N	1	1	12	8
	%	3,8	2,4	8,5	7,3
powyżej roku po dyplomie	N	0	2	7	8
	%	0,0	4,8	5,0	7,3

14. Sektor zatrudnienia

Opis sektorów, w których znajdują zatrudnienie absolwenci UZ, stanowi kolejny, ważny aspekt charakterystyki ich aktywności zawodowej. Tabela nr 44 obejmuje osiem możliwości zatrudnienia. Wśród nich dwa sektory gospodarki odgrywają najważniejszą rolę. Głównym obszarem aktywności zawodowej absolwentów UZ są edukacja, ochrona zdrowia i opieka socjalna, bowiem tam znajduje zatrudnienie więcej, niż co piąty badany (21,5%). Taka tendencja warunkowana jest (jak można przypuszczać) znaczną liczebnością absolwentów po kierunkach humanistycznych i społecznych. Drugim co do powszechności działem jest produkcja, budownictwo i przemysł, gromadzący nieco mniejszy odsetek badanych (20,3%).

Na trzecim miejscu plasuje się zatrudnienie w obszarze wyznaczonym przez handel, hotelarstwo, transport i łączność, usługi personalne, które skupiają łącznie 16,3% osób. Czwartym segmentem jest praca w instytucjach administracji państwowej (13,4%) i samorządowej (8,9%). relatywnie niewielką rolę odgrywa zatrudnienie w kategorii: „banki, ubezpieczenia, inne branże finansowe” oraz „obsługa biznesu”. Oba te działy skupiają zaledwie po 3,7% badanych osób. Pozostałe rodzaje aktywności skupiają łącznie 12,2%.

Jeśli porównać aktualną i ubiegłoroczną edycję badania, to o jedną-piątą wzrosło zatrudnienie absolwentów UZ w produkcji, budownictwie i przemyśle. Podobna, wzrostowa tendencja dotyczy kategorii „handel, hotelarstwo, transport i łączność, usługi personalne”. Najbardziej spektakularny, blisko dwukrotny wzrost odnotować należy dla kategorii zatrudnienia w administracji państwowej (odpowiednio: 7,9% i 13,4%).

Tabela 44. Sektory gospodarki będące miejscem aktywności ekonomicznej absolwentów UZ

Sektory gospodarki	N	%
nie dotyczy	30	12,2
produkcja, budownictwo, przemysł	50	20,3
handel, hotelarstwo, transport i łączność, usługi personalne	40	16,3
banki, ubezpieczenia, inne branże finansowe	9	3,7
obsługa biznesu	9	3,7
administracja państwowa	33	13,4
administracja samorządowa	22	8,9
edukacja, ochrona zdrowia, opieka socjalna	53	21,5
inna	30	12,2

Jak ujawnia powyższa tabela, sektory gospodarki cechuje znaczne zróżnicowanie zatrudnienia absolwentów UZ. Z tego względu trudno jest w odniesieniu do najmniej liczebnie reprezentowanych wydziałów poszukać wyraźnych prawidłowości opisujących zgodność uzyskanego wykształcenia z realizowaną pracą. Założenie o racjonalnej alokacji absolwentów na rynku pracy, a więc istnieniu powiązań między zdobytymi podczas studiów kwalifikacjami a sektorem gospodarki, w którym znaleźli zatrudnienie absolwenci, powinny potwierdzić dane z tabeli nr 45 dotyczące trzech najbardziej popularnych grup sektorów.

Najwyższy poziom zgodności obu tych cech widoczny jest w działach: edukacja, ochrona zdrowia i opieka socjalna, które skupiają blisko co trzeciego (31,1%) absolwenta Wydziału Pedagogiki, Socjologii i Nauk o Zdrowiu. Produkcja, budownictwo i przemysł są z kolei środowiskiem zawodowym absolwentów o kwalifikacjach „technicznych” a więc blisko co trzeciego absolwenta WMIE (30,0%) oraz co czwartego z WEIZ (26,7%) i WM (25,0%). Wreszcie sektory takie jak: handel, hotelarstwo, transport i łączność, usługi personalne skupiają głównie absolwentów WB (35,7%) i WBAIS (25,0%).

Ogólnie rzecz biorąc, tabela nie ujawnia w jednoznaczny sposób założonego powiązania obu analizowanych cech, na co wpływ mogą mieć niewielkie liczebności wyborów dla poszczególnych sektorów gospodarki.

Tabela 45. Sektor gospodarki w podziale na wydziały

Sektor		wydział									
		WA	WBAI IS	WEIZ	WEEI T	WFIA	WH	WMI E	WM	WNB	WPSIN OZ
nie dotyczy	N	1	3	4	6	0	5	1	2	0	8
	%	14,3	18,8	8,9	20,7	0,0	11,1	10,0	12,5	0,0	13,1
produkcja, budownictwo, przemysł	N	1	1	12	5	1	9	3	4	2	12
	%	14,3	6,3	26,7	17,2	33,3	20,0	30,0	25,0	14,3	19,7
handel, hotelarstwo, transport i łączność, usługi	N	2	4	6	4	0	10	2	0	5	7
	%	28,6	25,0	13,3	13,8	0,0	22,2	20,0	0,0	35,7	11,5
banki, ubezpieczenia, inne branże finansowe	N	0	0	2	1	0	3	1	1	0	1
	%	0,0	0,0	4,4	3,4	0,0	6,7	10,0	6,3	0,0	1,6
obsługa biznesu	N	0	1	1	1	0	1	0	2	1	2
	%	0,0	6,3	2,2	3,4	0,0	2,2	0,0	12,5	7,1	3,3
administracja państwowa	N	2	2	7	5	1	6	0	3	1	6
	%	28,6	12,5	15,6	17,2	33,3	13,3	0,0	18,8	7,1	9,8
administracja samorządowa	N	1	3	5	0	0	3	1	0	3	6
	%	14,3	18,8	11,1	0,0	0,0	6,7	10,0	0,0	21,4	9,8
edukacja, ochrona zdrowia, opieka socjalna	N	0	2	8	7	1	8	2	4	2	19
	%	0,0	12,5	17,8	24,1	33,3	17,8	20,0	25,0	14,3	31,1
inna	N	1	3	4	6	0	5	1	2	0	8
	%	14,3	18,8	8,9	20,7	0,0	11,1	10,0	12,5	0,0	13,1

Realizowane w ostatnich latach analizy rynku pracy wskazują na trudności ze znalezieniem optymalnego (tzn. zgodnego ze zdobytym wykształceniem) zatrudnienia dla znacznej części absolwentów prawie wszystkich krajowych uczelni. Wcześniej wskazana wątpliwość, dotycząca braku jednoznacznych, „mocnych” zależności między studiowaniem na danym wydziale a późniejszym zatrudnieniem w sektorze gospodarki, znajduje

potwierdzenie także w tabeli nr 46. Bowiem dla działu „Produkcja, budownictwo, przemysł” absolwenci kierunków technicznych, stanowiący „oczywistą” kategorię rekrutacji firm, stanowią zaledwie minimalną część (9,5%) wszystkich badanych osób, zdecydowanie ustępując pozostałym, trzem kierunkom wykształcenia. Jeśli *ad hoc* szukać wyjaśnienia tej zaskakującej sytuacji, to możliwa jej interpretacja wskazuje na stan „rozregulowania” mechanizmów rynku pracy w warunkach naboru kandydatów, polegającego na niedopasowaniu kwalifikacji kandydatów na stanowiska pracy z rzeczywistym zapotrzebowaniem. Ponownie trzeba zaznaczyć, że hipoteza taka wymaga starannych, pogłębionych analiz.

Powyższemu wnioskowi przeczy jednak fakt, iż w dziale „edukacja, ochrona zdrowia, opieka socjalna” najczęściej zatrudniani są absolwenci kierunków humanistycznych i społecznych, co sugeruje związek posiadanego przez nich wykształcenia z charakterem obowiązków zawodowych (24,3%). Racjonalność wyborów związanych z zatrudnieniem, lub niezależnie – istnienie rynkowych mechanizmów „dopasujących” oba te parametry zaburza jednak fakt, iż niewiele mniej liczebna jest kategoria absolwentów z wykształceniem ścisłym, pracujących w tym sektorze (22,9%). Także dla kategorii „handel, hotelarstwo, transport i łączność, usługi personalne” wyniki zdają się przeczyć logice wyborów zawodowych. Bowiem najczęściej zatrudniani absolwenci rekrutują się z kierunków technicznych (23,8%), podczas gdy ci reprezentujący kierunki nowe (14,5%) czy humanistyczne i społeczne (17,8%) zatrudniani są zdecydowanie rzadziej.

Uwzględnienie wskazanych przypadków pozwala jednak wnioskować, iż optymalne zatrudnienie, a więc praca realizowana w oparciu o posiadane kwalifikacje, nie jest stanem powszechnym, przynajmniej w odniesieniu do badanej populacji.

Tabela 46. Sektor gospodarki w podziale na kierunki studiów

Sektor gospodarki		kierunek studiów			
		techniczne	ściśle	humanistyczne i społeczne	nowe
nie dotyczy	N	1	5	14	10
	%	4,8	14,3	13,1	12,0
produkcja, budownictwo, przemysł	N	2	9	18	21
	%	9,5	25,7	16,8	25,3
handel, hotelarstwo, transport i łączność, usługi personalne	N	5	4	19	12
	%	23,8	11,4	17,8	14,5
banki, ubezpieczenia, inne branże finansowe	N	1	2	4	2
	%	4,8	5,7	3,7	2,4
obsługa biznesu	N	1	1	4	3
	%	4,8	2,9	3,7	3,6
administracja państwowa	N	4	5	14	10
	%	19,0	14,3	13,1	12,0
administracja samorządowa	N	3	1	8	10
	%	14,3	2,9	7,5	12,0
edukacja, ochrona zdrowia, opieka socjalna	N	4	8	26	15
	%	19,0	22,9	24,3	18,1

15. Źródła informacji o pracodawcach

Informacje uzyskane na etapie poszukiwania pracy są ważną determinantą kariery zawodowej, bowiem ich treść może zarówno zachęcić do kontaktu z pracodawcą, jak też alternatywnie - wykluczyć go. Inną kwestią jest podjęta strategia pozyskiwania informacji: warianty mogą odnosić się tu do działań złożonych, wieloetapowych, w dodatku obejmujących znaczny zasięg przestrzenny i zróżnicowane sektory gospodarki, jak zarówno dotyczyć działań prostych, zawężonych zakresowo, nie angażujących czasu i aktywności kandydatów do pracy. Jest pewne, że im więcej starań wkładają kandydaci do pracy w jej uzyskanie, tym pewniejsza i bardziej kompletna ich wiedza o rynku pracy. W tym kontekście warto przyrzeć się najczęściej podejmowanym przez absolwentów UZ działaniom służącym gromadzeniu informacji o pracodawcach.

Wśród najczęściej wykorzystywanych źródeł informacji o pracodawcach pojawiają się trzy główne. Pierwsza jest bezpośredni kontakt z pracodawcą, a więc realizowany poprzez bezpośrednią wizytę w miejscu pracy, także kontakt telefoniczny. Taka formę inicjacji zatrudnienia podejmowała blisko połowa badanych osób (47,0%). Można ostrożnie wnioskować, że kontakt tego rodzaju podejmowany jest w sytuacji, gdy przyszły pracodawca znajduje się w nieodległym miejscu, zapewne na terenie Lubuskiego lub terenów przylegających. Dalsze dane pozwolą zweryfikować to przypuszczenie. Drugim co do powszechności sposobem uzyskiwania informacji jest przeglądanie ofert pracy

zamieszczanych na portalach internetowych (44,1%). Sposób gromadzenia danych nie umożliwia określenia w tym miejscu, czy poszukiwane oferty pochodziły od pracodawców lokalnych czy też odległych od miejsca zamieszkania badanych. Trzecim co do popularności kanałem były informacje o pracy uzyskiwane drogą nieformalną: od rodziny bądź znajomych (40,9%). Ta strategia zasadniczo współgra z pierwszą z wymienionych, bowiem zorientowana jest na najbliższe środowisko. Dostyc istotną rolę odgrywa także prasa zamieszczająca ogłoszenia dotyczące zatrudnienia (27,8%).

Jeśli chodzi o wpływ samej uczelni, to dostrzegł go co piąty z badanych. Bowiem 11,8% osób wskazało na informacje uzyskane od Biura karier UZ, a dodatkowe 7,7% gromadziło dane pochodzące z targów pracy bądź sesji informacyjnych organizowanych przez ten dział.

Pewnym zaskoczeniem jest minimalna aktywność badanych, przejawiająca się samodzielnym poszukiwaniem pracy przez internet (9,6%), choć opcja taka jest współcześnie często stosowana przez młodych ludzi w wielu serwisach społecznościowych ułatwiających zatrudnienie.

Porównanie aktualnych strategii gromadzenia informacji o pracodawcy z minionymi pozwala stwierdzić, że nie uległa ona zasadniczej zmianie. Nadal głównym sposobem działania jest osobisty kontakt z pracodawcą, uzupełniony przez monitoring ofert na portalach związanych z pracą. Zwraca uwagę także rosnący wpływ Biura Karier na decyzje o zatrudnieniu.

Tabela 47. Źródła informacji o pierwszym pracodawcy

Źródła informacji	N	%
nie dotyczy/nie poszukiwałem pracy	47	15,0
Biuro Karier UZ	37	11,8
targi pracy/sesje informacyjne pracodawców organizowane przez UZ	24	7,7
inne źródła uczelniane (wykładowca, katedra, promotor)	16	5,1
ogłoszenia prasowe	87	27,8
portale z ofertami pracy (Praca.pl, inne)	138	44,1
internetowe serwisy społecznościowe	30	9,6
anons o poszukiwaniu pracy umieszczony w Internecie/prasie	15	4,8
rodzina/znajomi	128	40,9
bezpośredni kontakt z pracodawcą (wizyta, telefon)	147	47,0
biuro pośrednictwa pracy	41	13,1
prywatna firma rekrutująca	11	3,5

16. Ciągłość zatrudnienia

Trudno jest udzielić odpowiedzi na pytanie o źródła mobilności zawodowej, tabela nr 48 opisuje bowiem jedynie statystyki dotyczące zachodzących zmian⁷. Pominięte zostaną więc motywy i źródła zmian pracy, które skądinąd mogą być silnie zróżnicowane.

Zaskakujących wniosków dostarcza porównanie poniższych danych z informacjami zawartymi w poprzedniej edycji badania. W przypadku zawartych w tabeli wariantów dostrzec można znaczne różnice, obrazujące odmiennosc doświadczeń na rynku pracy. Po pierwsze, brak doświadczeń związanych z pracą zadeklarował minimalny odsetek wypowiadających się (4,1%), podczas gdy rok temu sytuacja taka dotyczyła blisko co trzeciej osoby (30,1%). Podobnie, jeśli chodzi o osoby aktywne zawodowo, proporcje odpowiedzi są zasadniczo odmienne dla obu okresów. O ile w ubiegłym roku jedynie 3,3% deklaroowało, że nie zmieniło pracy, aktualnie dotyczy to niecałej połowy wypowiadających się (43,9%). Pozwala to wstępnie wnioskować o utrwalającej się stabilizacji rynku pracy, co potwierdzają kolejne dane, dotyczące zmieniających pracę jednokrotnie. W ubiegłej edycji stanowili oni niecałą jedną piątą (18,4%) wypowiadających się, podczas gdy aktualnie ich liczebność wzrosła dwukrotnie, sięgając przeszło co trzeciej osoby (35,7%). Logicznym uzupełnieniem opisaną tendencji jest fakt, że kategoria osób kilkakrotnie zmieniającej zatrudnienie zmalała w omawianym okresie z blisko połowy (48,2%) do nieco ponad jednej-trzeciej (25,7%).

Ogólnie korzystna wymowa danych wynikających z porównania obu edycji badania nie powinna przysłaniać faktu, że nieco ponad połowa absolwentów UZ (51,9%) zmieniała zatrudnienie. Choć, jak wskazywano, brak pogłębionych informacji nie wyklucza sytuacji, gdy zmiany te mogły być inicjowane przez samych badanych. Wyciąganie dalszych, bardziej szczegółowych wniosków nie jest jednak możliwe, bowiem wymagałoby odwołania do motywów dokonanych zmian.

Tabela 48. [Zmiany pracy od ukończenia studiów](#)

Zmiany pracy po studiach	N	%
nie dotyczy, nigdy nie pracowałem	13	4,1
tak, jeden raz	112	35,7
tak, kilka razy	51	16,2
nie zmieniałem pracy	138	43,9

Dane dotyczące mobilności zawodowej (a przynajmniej zmian pracy) absolwentów mają ogólnie korzystny charakter. Przemawia za taką oceną zwłaszcza wyraźna tendencja do stabilizacji zawodowej badanych, obserwowana w ciągu ostatniego roku. Warto przyrzeć się, które wydziały „generują” najbardziej korzystny warrant stabilności zawodowej absolwentów.

^{7 7} Dane liczbowe w tym opisie odniesione zostały jedynie do tych osób, które były aktywne zawodowo, z pominięciem absolwentów nie deklaruujących zatrudnienia (dalsza nauka, bezrobocie, względy rodzinne).

Ciągłość pracy, a więc zatrudnienie u jednego pracodawcy, dostrzegalne jest zwłaszcza u absolwentów WM (61,9%), WBAIIS (60,0%) i WNB (57,1%). Choć jednocześnie warto pamiętać, że zmiany pracy niekoniecznie są wskaźnikiem niesatysfakcjonującego zatrudnienia, mogą być bowiem efektem wyraźnych aspiracji zawodowych i dążenia do rozwoju zawodowego. Z kolei kilkakrotne zmiany pracy deklarowali zwłaszcza absolwenci WH (24,1%) i WBAIIS (20,0%). Zróżnicowanie specyfiki wymienionych tu wydziałów nie umożliwia dostrzeżenia jakiejś jednolitej tendencji. Pozwala to skonkludować, że zmiany pracy stanowią mogą efekt występowania zarówno niekorzystnych sytuacji zatrudnienia, jak i odzwierciedlać własne starania w oparciu o chęć awansu zawodowego.

Tabela 49. Zmiany pracy po ukończeniu studiów w podziale na wydział

Zmiany pracy po studiach		wydział									
		WA	WBAIIS	WEIZ	WEEIT	WFIA	WH	WMIE	WM	WNB	WPSiNOZ
nie dotyczy, nie pracowałem	N	0	0	7	0	1	3	0	0	1	1
	%	0,0	0,0	13,7	0,0	50,0	5,2	0,0	0,0	3,6	1,3
tak, raz	N	0	4	15	17	1	20	10	5	7	33
	%	0,0	20,0	29,4	54,8	50,0	34,5	58,8	23,8	25,0	41,3
tak, kilka razy	N	3	4	7	5	0	14	2	3	4	9
	%	50,0	20,0	13,7	16,1	0,0	24,1	11,8	14,3	14,3	11,3
nie zmieniałem	N	3	12	22	9	0	21	5	13	16	37
	%	50,0	60,0	43,1	29,0	0,0	36,2	29,4	61,9	57,1	46,3

Próbę dostrzeżenia pewnych, być może ukrytych prawidłowości zawiera odniesienie do tabeli nr 50. Zawarte w niej dane wskazują, że stabilność zatrudnienia (wariant pracy w jednego pracodawcy) cechuje zwłaszcza absolwentów kierunków nowych (50,9%) i technicznych (50,0%), w nieco mniejszym stopniu osób po kierunkach humanistycznych i społecznych (41,7%). Najniższy odsetek dotyczy absolwentów kierunków ścisłych (29,3%), a ogólny obraz przedstawionych danych nie umożliwia wyraźnej konkluzji. Warto przypomnieć, że również poprzednia edycja badania nie ujawniała żadnej tendencji w opisywanym zakresie.

Tabela 50. Zmiany pracy od ukończenia studiów w podziale na kierunki studiów

Zmiany pracy po studiach		kierunek studiów			
		techniczne	ściśle	humanistyczne i społeczne	nowe
nie dotyczy, nie pracowałem	N	0	1	4	8
	%	0,0	2,4	2,9	7,4
tak, jeden raz	N	11	21	51	29
	%	42,3	51,2	36,7	26,9
tak, kilka razy	N	2	7	26	16
	%	7,7	17,1	18,7	14,8
nie zmieniałem, pracuję w tym samym miejscu	N	13	12	58	55
	%	50,0	29,3	41,7	50,9

17. Lokalizacja zatrudnienia

Przedstawiony wcześniej opis pochodzenia przestrzennego badanych osób sugerował wniosek, że studenci (a dalej – absolwenci) UZ rekrutują się głównie z nieodległych obszarów. Wskazywało to na ważną rolę, jaką uczenia pełni w regionie. Dane dotyczące zatrudnienia absolwentów po ukończeniu studiów wzmacniają taki wniosek, bowiem miejscem pracy ponad jednej – trzeciej absolwentów jest Zielona Góra (37,1%), a także obszar województwa lubuskiego (29,0%). Połączenie obu wielkości wskazuje, że dla dwóch trzecich absolwentów (66,1%) miejsce pracy ogranicza się do obszaru województwa lubuskiego. **Pozwala to wskazać, że dla dalszego kształtowania oferty edukacyjnej przez uczelnię ważnych danych dostarczać powinna analiza tendencji obserwowanych zwłaszcza na lubuskim rynku pracy.** Odsetek znajdujących pracę na pozostałym obszarze Polski wyniósł 28,0%. Warto wskazać, że przedstawione dane w minimalnym stopniu odbiegają od tych z ubiegłej edycji badania, zasadniczo dokumentując je.

Tabela 51. Lokalizacja zatrudnienia po ukończeniu studiów

Zatrudnienie po ukończeniu studiów	N	%
Zielona Góra	114	37,1
województwo lubuskie poza Zieloną Górą	89	29,0
Polska poza województwem lubuskim	86	28,0
Za granicą	18	5,9

Trudno byłoby dowieść, że aktywność zawodowa realizowana na terenie kraju (poza województwem lubuskim) jednoznacznie dowodzi większych ambicji zawodowych czy lepszego przygotowania zawodowego, bowiem wniosek taki byłby znacznym uproszczeniem.

Jest jednak prawdopodobne, że decyzja o zatrudnieniu w miejscu odległym od miejsca zamieszkania wzmocniona musi być korzystną ofertą pracy, być może także świetnym wizerunkiem firmy zatrudniającej. Ponadto, można wnioskować, iż decyzja taka może być wskaźnikiem zarówno większej otwartości na wyzwania zawodowe, jak jednocześnie wysokiego wartościowania własnych kwalifikacji. Nie rozstrzygając jednoznacznie tych uwarunkowań warto ustalić, po których wydziałach absolwenci poszukują pracy z dala od miejsca swego kształcenia. Zatrudnienie na terenie pozostałych województw deklarowali absolwenci zwłaszcza WEEIT (46,7%), WM (38,1%) i WMIE (35,3%), a więc osoby o przygotowaniu „politechnicznym”. Z kolei tendencja do pozostania „na miejscu”, odniesiona zwłaszcza do Zielonej Góry, charakterystyczna jest dla WNB (42,9%), WEIZ (41,7%), WH (38,6%). Niewielka liczba osób decydujących się po ukończeniu studiów na pracę za granicą nie pozwala na wyciągnięcie konkluzji.

Tabela 52. Lokalizacja zatrudnienia po ukończeniu studiów w podziale na wydziały

Zatrudnienie po ukończeniu studiów		wydział									
		WA	WBAI IS	WEIZ	WEEi T	WFIA	WH	WMIE	WM	WNB	WPSiN OZ
Zielona Góra	N	3	5	20	11	1	22	4	8	12	28
	%	50,0	25,0	41,7	36,7	100,0	38,6	23,5	38,1	42,9	35,4
Lubuskie poza Zieloną Górą	N	1	8	18	5	0	14	6	5	7	25
	%	16,7	40,0	37,5	16,7	0,0	24,6	35,3	23,8	25,0	31,6
Polska poza lubuskim	N	2	6	9	14	0	14	6	8	5	22
	%	33,3	30,0	18,8	46,7	0,0	24,6	35,3	38,1	17,9	27,8
Za granicą	N	0	1	1	0	0	7	1	0	4	4
	%	0,0	5,5	5,3	0,0	6,0	4,3	5,7	0,0	3,3	6,1

Uwzględnienie kierunku studiów jako kryterium wyjaśniającego lokalizację zatrudnienia absolwentów dostarcza interesujących informacji. Okazuje się bowiem, że zatrudnienie po studiach na terenie kraju, poza Lubuskim w największym stopniu dotyczy osób z wykształceniem technicznym (40,0%) i ścisłym (37,5%). Podczas gdy absolwenci po studiach humanistycznych i społecznych decydują się na wyjazd zawodowy jedynie w mniejszym stopniu (26,3%), a absolwenci kierunków nowych jeszcze rzadziej (23,8%). Ponownie zaznaczyć trzeba, że motywacje związane z taką decyzją mogą być silnie zróżnicowane. Analogicznie, Zielona Góra jako obszar aktywności zawodowej atrakcyjna jest szczególnie dla absolwentów kierunków nowych (40,0%) i humanistycznych i społecznych (38,0%).

Tabela 53. Lokalizacja zatrudnienia w podziale na kierunki studiów

Zatrudnienie po ukończeniu studiów		kierunek studiów			
		techniczne	ściśle	humanistyczne i społeczne	nowe
Zielona Góra	N	5	15	52	42
	%	20,0	37,5	38,0	40,0
Lubuskie poza Zieloną Górą	N	9	10	38	32
	%	36,0	25,0	27,2	30,5
Polska poza lubuskim	N	10	15	36	25
	%	40,0	37,5	26,3	23,8
Za granicą	N	1	0	11	6
	%	4,0	0,0	8,0	5,7

18. Dochody z pracy

Parametrem oceny sytuacji absolwentów UZ na rynku pracy jest także wysokość uzyskiwanych przez nich dochodów z pracy. Abstrahując od pełnej akceptacji potocznego przekonania, zgodnie z którym wysokość dochodów jest wskaźnikiem sukcesu życiowego, z drugiej strony trzeba zaznaczyć, że reguły merytokracji nakazują wynagradzać materialnie w najwyższy sposób jednostki najlepiej przygotowane do pełnienia ról zawodowych. Jeśli przyjąć, że wykształcenie uniwersyteckie stanowi wysoką wartość, oczekiwanie przynajmniej przeciętnego poziomu wynagrodzeń jest uzasadnione. Z drugiej jednak strony wiadomo, że realia rynku pracy, stawiające ludzi dopiero wkraczających na rynek pracy w trudnym położeniu, nie pozwalają na rozbudzenie ich aspiracji finansowych. Dla końca okresu gromadzenia danych empirycznych (pierwszy kwartał 2015 roku) wysokość średniej płacy krajowej wg danych GUS wynosiła 4214 zł brutto (3003 zł netto). Wynika z tego, że kwota ta znajduje się „na styku” uwzględnionych w tabeli nr 54 przedziałów, co nieco utrudnia wnioskowanie. Ich wartości zostały jednak zachowane, aby umożliwić porównania do poprzednich edycji badania.

Nietrudno było przewidzieć, iż dominująca liczebnie kategoria absolwentów znajduje się w przedziale dochodowym 1501-3000 zł i stanowi nieco ponad połowę ogółu (54,3%). Wynik taki jest zbliżony do ubiegłorocznego, gdy w przedziale tym znajdowało się 49,5 badanych. Prawie identyczna wartość procentowa w ostatnim roku osiągnęły osoby zarabiające w przedziale (zasadniczo) wyższym niż średnia krajowa (3001-5000 zł), stanowiący obecnie 16,8% absolwentów, podczas gdy rok temu stanowili oni 16,7%.

Przyjrzenie się obu krańcowym kategoriom: najniżej i najlepiej zarabiającym pozwala sformułować wniosek o tendencji do niewielkiego spłaszczenia się struktury dochodowej badanej populacji. Bowiem w ciągu roku zmniejszyła się ilość osób zarabiających najmniej, do 1500 zł (odpowiednio: 22,5% obecnie i 25,7% rok wstecz). Niestety, równocześnie spadł odsetek „krezusów”, których dochody wyniosły powyżej 5000zł

netto - z 8,0% na 6,4%. Jest to tyle zaskakujące, że w skali roku odnotowano przecież wzrost przeciętnego wynagrodzenia dla kraju. Przyglądając się przedstawionym wartościom warto pamiętać, że generalnie dotyczą one lubuskiego rynku pracy, dla którego struktura wynagrodzeń na tle innych województw jest raczej umiarkowanie wysoka.

Tabela 54. Przeciętne miesięczne zarobki (dochody) netto (w zł)

Przeciętne miesięczne zarobki (dochody) netto z obecnej pracy	N	%
do 1500 zł	63	22,5
1501-3000	152	54,3
3001-5000	47	16,8
5001+	18	6,4

Kwestią z pewnością interesującą będzie ustalenie, które wydziały generują szanse na najwyższe zarobki? Dla kategorii osób o najwyższych dochodach (powyżej 5000 zł netto) szanse takie stwarza ukończenie studiów na wydziałach WEEIT (22,6%) oraz WBAIIS (21,1%). Dla porządku warto dodać, że dane dla tej kategorii, ze względu na niewielką liczebność osób w tym przedziale, mają wartość orientacyjną. Kategorią lokującą się powyżej średniej krajowej, z dochodami netto 3001-5000 zł reprezentowana jest przez WEEIT (38,7% - ponownie najlepszy rezultat!), WMIE i WH (po 33,3%). Ostatni z wymienionych wydziałów zdaje się przeczyć regule o dominacji osób z przygotowaniem politechnicznym wśród dobrze zarabiających. Niemniej jednak absolwenci drugiego z wydziałów kształcących specjalistów z nauk społecznych i humanistycznych – WPSINOZ stanowią tutaj jedynie 6,9% ogółu. Najślabszy wynik w opisywanej kategorii dochodów osiągnęli absolwenci WEIZ (5,0%), co stanowi znaczną niespodziankę w kontekście profilu ich kwalifikacji.

Nie sposób wykluczyć, że dane o wysokości zarobków stanowią istotny bodziec przyciągający kandydatów na studia w UZ. Jest więc przydatne, by informacje dotyczące najbardziej uprzywilejowanych zawodowo kategorii absolwentów włączyć w skład materiałów promujących poszczególne wydziały.

Tabela 55. Przeciętne miesięczne dochody netto w podziale na wydziały (w zł)

przeciętne miesięczne dochody netto		wydział									
		WA	WBAI IS	WEIZ	WEEI T	WFIA	WILS	WH	WMI E	WNB	WPSINO Z
do 1500	N	4	4	10	0	1	8	0	3	10	23
	%	66,7	21,1	25,0	0,0	100,0	15,1	0,0	16,7	40,0	31,9
1501- 3000	N	2	8	27	12	0	32	9	8	12	42
	%	33,3	42,1	67,5	38,7	0,0	60,4	60,0	44,4	48,0	58,3
3001- 5000	N	0	3	2	12	0	12	5	6	2	5
	%	0,0	15,8	5,0	38,7	0,0	22,6	33,3	33,3	8,0	6,9
5001+	N	0	4	1	7	0	1	1	1	1	2
	%	0,0	21,1	2,5	22,6	0,0	1,9	6,7	5,6	4,0	2,8

Wspominano wcześniej, że dane różnicujące analizowane kwestie w odniesieniu do wydziałów nie zawsze umożliwiają jasne konkluzje, ze względu na znaczne zróżnicowanie tych jednostek w strukturze organizacyjnej UZ. Ponownie więc przydatne jest odniesienie do kierunku ukończonych studiów. I rzeczywiście, tabela nr 56 ujawnia istotne, wyraźne prawidłowości. Bowiem wśród najlepiej zarabiających (powyżej 5000 zł netto) znajdują się głównie absolwenci kierunków technicznych (20,0%) i ścisłych (13,2%). Natomiast pozostali reprezentowani są w stopniu minimalnym: specjaliści z wykształceniem humanistycznym i społecznym stanowią zaledwie 2,4% w tej kategorii, a z wykształceniem po kierunkach nowych, zorientowanych rynkowo tylko dwukrotnie więcej (5,5%). Ponownie zaznaczyć trzeba, że dane te mają w tym przypadku wartość orientacyjną, że względu na niewielki udział tej kategorii dochodów wśród pozostałych. Jednakże nie są one pozbawione wartości – identyczna hierarchia pojawiała się w poprzedniej edycji badania.

Dla przedziału dochodowego 3001-5000 zł, a więc mieszczącego się (zasadniczo) powyżej aktualnej średniej krajowej, wskazana wyżej tendencja potwierdza się w pełni. Bowiem czterech na dziesięciu absolwentów kierunków technicznych plasuje się w jej obrębie (40,0%), a specjaliści z kierunków ścisłych w niewiele mniejszym stopniu (34,2%). Na tym tle udział jednego z dziesięciu absolwentów kierunków nowych (9,9%) nie stanowi powodu do satysfakcji (przynajmniej w materialnym wymiarze), a specjaliści z zakresu nauk humanistycznych i społecznych osiągają niewiele wyższy wynik (11,9%). Także w oparciu o prezentowane dane wydaje się zasadne, by w materiałach promocyjnych uczelni, wskazujących korzyści z podjęcia studiów, odnieść się do kryteriów ekonomicznych jako składnika argumentacji wzmacniającej ich podjęcie.

Tabela 56. Przeciętne miesięczne dochody netto a kierunek studiów (w zł)

przeciętne miesięczne dochody netto		kierunek studiów			
		techniczne	ściśle	humanistyczne i społeczne	nowe
do 1500 zł	N	4	1	36	22
	%	16,0	2,6	28,6	24,2
1501-3000 zł	N	6	19	72	55
	%	24,0	50,0	57,1	60,4
3001-5000 zł	N	10	13	15	9
	%	40,0	34,2	11,9	9,9
powyżej 5000 zł	N	5	5	3	5
	%	20,0	13,2	2,4	5,5

Analizy poświęcone rynkowi pracy wskazują na dodatnią zależność pomiędzy jakością wykształcenia a wysokością dochodów, choć temat ten bywa przedmiotem wielu dyskusji i ścierania się stanowisk. Jeśli uwzględnić kryterium typu studiów, w pełni potwierdza ono wspomnianą tezę. Bowierni absolwenci po pełnych studiach pięcioletnich w największym stopniu mieszczą się w najwyższej kategorii dochodowej (powyżej 5000 zł) (12,5%), podczas gdy ci po studiach drugiego stopnia stanowią tam (8,5%) a licencjaci o połowę mniej (4,2%). Recz jasna, taka interpretacja zawiera w sobie znaczne uproszczenie, bowiem nie czas studiowania gwarantuje sukces ekonomiczny, a posiadane kwalifikacje. Rzecz jednak w tym, że dane z pozostałych przedziałów zdają się potwierdzać taką interpretację. Kategoria zarabiających powyżej średniej (3001-5000 zł) wskazuje na ponowne uprzywilejowanie osób po studiach pięcioletnich (50,0%), a dla pozostałych dwóch typów studiów proporcja taka jest nieosiągalna. Wreszcie w kategorii najskromniej zarabiających (do 1500 zł) najczęściej pojawiają się licencjaci (26,8%), następnie absolwenci studiów drugiego stopnia (18,5%), a w najmniejszym stopniu osoby po studiach pięcioletnich (12,5%). Można skonkludować, że typ studiów (niezależnie od ich specyfiki i pola badawczego) wyraźnie różnicuje możliwości zarobkowe, zgodnie z logiką reguł merytokratycznych.

Tabela 57. Przeciętne miesięczne dochody netto w podziale na typ studiów (w zł)

przeciętne miesięczne dochody netto		typ studiów		
		pierwszego stopnia	drugiego stopnia	pięcioletnie
do 1500 zł	N	38	24	1
	%	26,8	18,5	12,5
1501-3000 zł	N	73	77	2
	%	51,4	59,2	25,0
3001-5000 zł	N	25	18	4
	%	17,6	13,8	50,0
powyżej 5000 zł	N	6	11	1
	%	4,2	8,5	12,5

19. Bezrobocie absolwentów

Bezrobocie stanowi przejaw skrajnego niedopasowania między popytem a podażą na rynku pracy i jeden z największych problemów ekonomicznych. W ostatnich dwóch dekadach zarysowywać się zaczęły trudności ze znalezieniem pracy, także wśród absolwentów uczelni. Omawiana w badaniu populacja także nie jest wolna od tej patologii. Jest niepokojące, że blisko sześciu na dziesięciu badanych ma za sobą tego rodzaju doświadczenia. Wśród nich tylko 17,6% zostało zarejestrowanych z prawem do zasiłku, a prawo to utraciło 39,3% kolejnych. Oznacza to, że ich bezrobocie trwało dłużej, niż 12 miesięcy. Mimo, iż sytuacja taka dotyczy absolwentów uczelni w całym kraju, tak wysokie odsetki bezrobotnych stanowią poważne wyzwanie społeczne. Niezmiernie niepokojące jest wreszcie to, że odsetek długotrwale bezrobotnych wzrósł zdecydowanie w przeciągu roku. O ile poprzednio stanowili oni 14,6% badanej populacji, to aktualnie aż 39,3%.

Jedyny, pozytywny aspekt opisywanego zagadnienia wiąże się z faktem, że w porównaniu do roku ubiegłego wzrosła liczba osób, które nie doświadczyły bezrobocia: z 39,8% do 43,1%.

Tabela 58. Doświadczenie bezrobocia wśród absolwentów

Doświadczenie bezrobocia	N	%
nie, nigdy	137	43,1
zarejestrowany z prawem do zasiłku	56	17,6
zarejestrowany, bez prawa do zasiłku	125	39,3
Ogółem	318	100,0

Tabela nr 59 ilustruje problem bezrobocia absolwentów, z uwzględnieniem podziału na wydziały UZ. Nie stanowi ono jednak podstawy do szczegółowych wniosków bowiem zastosowane kryterium nie uwzględnia odsetków tych osób, które próbowały podjąć pracę jeszcze przed studiowaniem na UZ. Jednocześnie jednak można wskazać wydziały, których absolwenci mają w swej biografii najniższe odsetki doświadczenia bezrobocia: WEEIT (71,9%), WH (59,3%), WBAIIS (57,1%).

Tabela 59. Doświadczenie bezrobocia wśród absolwentów w podziale na wydziały

Doświadczenie bezrobocia		wydział									
		WA	WBA IIS	WEIZ	WEE IT	WFI A	WH	WMI E	WM	WN B	WPSINO Z
nie, nigdy	N	4	12	16	23	1	35	6	10	8	22
	%	66,7	57,1	31,4	71,9	50,0	59,3	35,3	45,5	28,6	27,5
zarejestrowany z prawem do zasiłku	N	0	2	12	1	1	8	4	6	3	19
	%	0,0	9,5	23,5	3,1	50,0	13,6	23,5	27,3	10,7	23,8
zarejestrowany, bez prawa do zasiłku	N	2	7	23	8	0	16	7	6	17	39
	%	33,3	33,3	45,1	25,0	0,0	27,1	41,2	27,3	60,7	48,8

Dla ustalenia zależności pomiędzy rodzajem wykształcenia absolwentów a doświadczeniem bezrobocia swej biografii ponownie warto odwołać się do kryterium kierunku studiów, jako dostarczającego klarownego obrazu. Ujawnia ono bowiem, że niespełna trzy-czwarte (73,1%) absolwentów kierunków technicznych nie znalazło się nigdy w sytuacji bezrobocia. Dla absolwentów kierunków ścisłych sytuacja była mniej korzystna, bowiem proporcje pracujących (52,4%) i bezrobotnych były wyrównane. Dla pozostałych dwóch kategorii wykształcenia sytuacja wygląda już zdecydowanie niekorzystnie. Brak bezrobocia dotyczył zaledwie 39,3% absolwentów kierunków humanistycznych i społecznych oraz 37,3% osób z w wykształceniem po kierunkach nowych.

Odniesienie do wyników uzyskanych w poprzedniej edycji badania ujawnia dalsze, interesujące tendencje. Po pierwsze, w przeciągu ostatniego roku zdecydowanie poprawiła się sytuacja na rynku pracy osób z wykształceniem technicznym. O ile rok temu jedynie nieco więcej niż połowa z ich nie doświadczyła bezrobocia (54,2%), to aktualnie odsetek ten zwiększył się do niespełna trzech-czwartych (73,1%). Nawet jeśli przypomnieć, że zastosowana metodologia badania w niniejszej analizie nie spełnia wymogów całkowitej reprezentatywności, to uchwycone dane wskazują zasadniczą zmianę na korzyść w obrębie tej subpopulacji.

Po drugie, istotny jest wniosek wskazujący na znaczny problem z zatrudnieniem. Ubiegłoroczna analiza wskazywała dla kategorii osób objętych długotrwałym bezrobociem (zarejestrowani bez prawa do zasiłku) na relatywnie niewielkie różnice procentowe pomiędzy analizowanymi, czterema kategoriami. Przykładowo, dla kierunków technicznych

długotrwałe bezrobocie dotyczyło co dziesiątego absolwenta (10,4%), podczas gdy dla kierunków nowych było to 16,1%, a dla kierunków społecznych 15,8%. **Przyjrzenie się aktualnej sytuacji pozwala dostrzec powstałe w ciągu ostatniego roku, ogromne zróżnicowanie dostępu do pracy. O ile bowiem dla absolwentów kierunków technicznych odsetek doświadczających długotrwałego bezrobocia pozostał zasadniczo na zbliżonym poziomie (11,5%), to dla absolwentów kierunków humanistycznych i społecznych był on blisko czterokrotnie wyższy (40,7%) a dla specjalistów po kierunkach nowych sytuacja była jeszcze trudniejsza, obejmując blisko połowę z nich (46,4%).** Zaistniała różnica stanowi efekt zmian na rynku pracy, który dynamicznie reaguje na sytuacje kryzysowe.

Ujawnienie opisanych zagrożeń stanowi poważne wyzwanie dla polityków i ekonomistów. Nie jest żadnym usprawiedliwieniem fakt, że uczelnia wyższa nie ma wpływu na dalsze losy zawodowe osób kształcących się, bowiem ich pomyślność na rynku pracy warunkowana jest wieloma dalszymi, makrostrukturalnym uwarunkowaniami.

Tabela 60. [Bezrobocie w podziale na kierunek studiów](#)

Doświadczenie bezrobocia		kierunek studiów			
		techniczne	ściśle	humanistyczne i społeczne	nowe
nie, nigdy	N	19	22	55	41
	%	73,1	52,4	39,3	37,3
zarejestrowany z prawem do zasiłku	N	4	6	28	18
	%	15,4	14,3	20,0	16,4
zarejestrowany, bez prawa do zasiłku	N	3	14	57	51
	%	11,5	33,3	40,7	46,4

Podsumowanie

Zbudowanie korzystnego wizerunku przez każdą instytucję edukacyjną jest niezwykle trudne i wymaga wielu starań, modyfikowania oferty i ciągłej poprawy jakości działania. Wielość ofert edukacyjnych pochodzących z wielu publicznych i niepublicznych uczelni w kraju generować może rosnący krytycyzm absolwentów Uniwersytetu Zielonogórskiego, który nieuchronnie porównywany jest z innymi uczelniami. W tym kontekście powodem do satysfakcji jest wielość uzyskanych, pozytywnych ocen, dokumentowanych w wielu miejscach raportu. Niezależnie, godna podkreślenia jest dostrzegalna w przeciągu ostatniego roku tendencja wzrostu udziału korzystnych ocen uczelni tworzonych przez absolwentów UZ.

Ponadto, dla aktualnych studentów Uniwersytetu Zielonogórskiego ważną rolę odgrywa nie samo uzyskanie dyplomu (jak powszechnie uznawano w minionych latach), lecz istotny jest wybór instytucji cieszącej się renomą wśród pracodawców. Kryterium rodzaju uczelni wartościowane jest wyraźnie częściej, niż w ubiegłej edycji badania, podobnie jak prestiż uczelni (odpowiednio: 3,8% dotychczas i 7,2% obecnie), czy forma prawna uczelni (odpowiednio: 6,2% dotychczas i 10,6% obecnie).

* * *

Raport dostarcza znacznej ilości danych dokumentujących korzystne efekty edukacji na Uniwersytecie Zielonogórskim. Główne z nich to:

Wskazana przez ogół badanych osób (70,9%), interesująca oferta programowa UZ. Co dodatkowo istotne, wskaźnik ten jest dostrzegalnie wyższy, niż we wcześniejszej edycji badania, gdy wynosił (63,5%). Ten parametr uznać należy za zdecydowanie ważny składnik wizerunku uczelni, bowiem wysoka, merytoryczna ocena oferty edukacyjnej przez absolwentów jest wyraźnym atutem uczelni, stanowiąc składnik atrakcyjnego społecznego wizerunku UZ.

Przeważająca część osób uznała także, że zasady i organizacja toku studiów są przyjazne na UZ (68,1%), co wzmacnia korzystny wizerunek Uniwersytetu. **Uzyskane dane wskazują na niezwykle wysoki poziom satysfakcji ze studiowania, bowiem dotyczy on dziewięciu z dziesięciu badanych osób (90,6%).** Zadowolenie z wyboru UZ jako uczelni, na której podjęte zostały studia wyższe deklarowali w największym stopniu absolwenci wydziałów: WMIE (100,0%), WPSINOZ (93,8%) i MNB (92,9%).

Co istotne, odsetek ten nieznacznie wzrósł w porównaniu do poprzedniej edycji badania, dokumentując rosnącą jakość oferowanych na UZ zajęć. Dodatkowo, satysfakcję z podjętego kierunku studiów zadeklarował zbliżony odsetek absolwentów, co umacnia korzystny wizerunek uczelni (86,8%).

Dylemat powtórzenia decyzji o własnej edukacji ukazuje, że opcja wyboru tej samej uczelni i tego samego kierunku jest najbardziej popularną z przedstawionych alternatyw, bowiem wskazał na nią nieco więcej, niż co drugi absolwent (57,1%). Warto podkreślić, że wynik ten jest minimalnie wyższy od osiągniętego w ubiegłorocznej edycji badania (56,4%). Połączenie obu wskazanych wielkości pozwala wnioskować, że **ośmiu na dziesięciu badanych (79,7%) ponownie wybrałoby Uniwersytet Zielonogórski jako miejsce zdobycia wyższego wykształcenia.**

Opinie absolwentów dotyczące jakości kształcenia na poszczególnych wydziałach stanowią przydatne narzędzie oceny oferty tworzonej przez UZ. Istotne kryterium oceny: indywidualne doradztwo dydaktyczne, odnosiło się do zaangażowania kadry dydaktycznej w proces nauczania na poziomie relacji międzyjednostkowych. Najwyżej oceniana była tu kadra z WM (76,2%), WMIE (64,7%) i WPSINOZ (63,2%).

Inne kryterium dotyczyło merytorycznego przygotowania kadry dydaktycznej, które podkreślane było zwłaszcza przez absolwentów WMIE (82,4%), WH (78,2%), WPSINOZ (77,6%) i WEEIT (74,2%). Zbliżone treściowo przekonanie, określone jako „jakość nauczania”, podkreślali z kolei absolwenci WM (76,2%), WH (72,7%), WPSINOZ i WEEIT (po 64,5%).

W tym kontekście za niezwykle ważne uznać należy przekonanie wyrażane przez blisko dziewięć z każdych dziesięciu badanych osób (87,7%), iż studia były dla nich ważnym etapem ich rozwoju, co sugeruje ich istotną, edukacyjną rolę.

* * *

Aktywność zawodowa

W świetle uzyskanych danych absolwenci Uniwersytetu Zielonogórskiego generalnie radzą sobie dobrze na rynku pracy. Pierwszoplanowo wskazuje na to fakt, iż trzy-czwarte z nich (76,4%) deklaruje pełnoetatowe (a niekiedy więcej, niż pełnoetatowe) zatrudnienie.

Najwyższe odsetki osób pracujących na pełnym etacie dotyczyły absolwentów pochodzących z wydziałów: WEEIT (93,8%), WM (90,9%), WBAIIS (90,5%). Wszystkie te wydziały mają charakter techniczny, co sugeruje tezę o korzystnym starcie zawodowym osób z przygotowaniem technicznym.

Czterech z pięciu absolwentów kierunków technicznych wykonuje pracę zgodną z posiadanym wykształceniem (80,8%). Dla kierunków ścisłych odsetek ten jest niższy, choć nadal powyżej połowy badanych (59,5%). Zupełnie inaczej w tym kontekście przedstawia się sytuacja osób z wykształceniem humanistycznym i społecznym, wśród których jedynie mniej, niż połowa podjęła zatrudnienie zgodne ze zdobytym wykształceniem (45,0%). Sporym zaskoczeniem jest fakt, że ponownie najsłabiej wypadli tu absolwenci kierunków nowych

(40,0%), które tworzone były zgodnie z zapotrzebowaniem rynkowym i „modnymi” tendencjami na rynku edukacyjnym.

Głównym obszarem aktywności zawodowej absolwentów UZ są edukacja, ochrona zdrowia i opieka socjalna, bowiem tam znajduje zatrudnienie więcej, niż co piąty badany (21,5%). Drugim co do powszechności działem jest produkcja, budownictwo i przemysł, gromadzące nieco mniejszy odsetek badanych (20,3%). Na trzecim miejscu plasuje się zatrudnienie w obszarze wyznaczonym przez handel, hotelarstwo, transport i łączność, usługi personalne, które skupiają łącznie 16,3% osób. Czwartym segmentem jest praca w instytucjach administracji państwowej (13,4%) i samorządowej (8,9%).

Nieco więcej, niż co dziesiąty absolwent (10,6%) jest aktywnym, samodzielnym podmiotem ekonomicznym na rynku.

W kontekście powszechnie podzielanych opinii na temat wyznaczników sukcesu w fazie rekrutacji do pracy, ważnym wnioskiem jest podkreślanie przez aż cztery-pięte absolwentów (83,3%) cech osobowości jako głównego kryterium umożliwiającego zdobycie pracy.

Dane dotyczące zatrudnienia absolwentów wskazują, że miejscem pracy ponad jednej – trzeciej absolwentów Uniwersytetu jest Zielona Góra (37,1%), a także obszar województwa lubuskiego (29,0%). Połączenie obu wielkości wskazuje, że dla dwóch-trzecich absolwentów (66,1%) miejsce pracy ogranicza się do obszaru województwa lubuskiego.

Analizy zawarte w prezentowanym raporcie odnoszone były do dwóch punktów czasowych: sześciu miesięcy po ukończeniu studiów i czasu realizacji badania. Zestawienie obu okresów ujawnia znaczne różnice w sytuacji zatrudnienia absolwentów. Pozwala to stwierdzić, że biografie zawodowe absolwentów UZ, przynajmniej w analizowanym zakresie czasowym, cechuje ogromna dynamika zmian.

Rekomendacje

Promowanie oferty edukacyjnej Uniwersytetu na obszarach poza Lubuskiem, stanowiącym główny obszar rekrutacji kandydatów na studia.

Zwiększenie oferty instytucji biorących udział w stażach i praktykach, jak również rozbudowanie samej formuły tej formy studiowania, zmiana niektórych rozwiązań. Korzystne będzie również zapewnienie bardziej trwałych kontaktów z przyszłą praktyką zawodową, bowiem satysfakcję w tym zakresie wyraża jedynie co czwarta osoba (26,2%).

Dla dalszego kształtowania oferty edukacyjnej przez uczelnię ważnych danych dostarczać powinna analiza tendencji obserwowanych zwłaszcza na lubuskim rynku pracy.

Spis tabel

Tabela 1. Kierunki studiów	7
Tabela 2. Podział badanych ze względu na wydziały.....	9
Tabela 3. Płeć badanych.....	9
Tabela 4. Miejsce zamieszkania.....	10
Tabela 5. Rodzaj studiów.....	10
Tabela 6. Motywy wyboru kierunku studiów.....	12
Tabela 7. Motywy wyboru kierunku studiów w podziale na kierunki studiów.....	13
Tabela 8. Motywy wyboru kierunku studiów w podziale na rodzaje studiów.....	14
Tabela 9. Satysfakcja z kształcenia na UZ.....	15
Tabela 10. Satysfakcja z kształcenia na UZ w podziale na wydziały.....	16
Tabela 11. Satysfakcja z kształcenia na UZ w podziale na kierunki studiów.....	17
Tabela 12. Satysfakcja z kształcenia na UZ w podziale na typy studiów.....	17
Tabela 13. Ocena wyboru studiów z perspektywy czasu.....	18
Tabela 14. Ocena wyboru studiów z perspektywy czasu w podziale na wydziały.....	19
Tabela 15. Ocena wyboru studiów z perspektywy czasu w podziale na kierunki studiów.....	20
Tabela 16. Ocena wyboru studiów w podziale na typ studiów.....	21
Tabela 17. Ocena studiów w oparciu o różne kryteria.....	22
Tabela 18. Ocena studiów a wydział.....	23
Tabela 19. Ocena studiów w oparciu o różne kryteria w podziale na kierunki studiów.....	25
Tabela 20. Ocena studiów w oparciu o różne kryteria w podziale na typ studiów.....	26
Tabela 21. Satysfakcja z jakości kształcenia.....	28
Tabela 22. Satysfakcja z jakości kształcenia w podziale na wydziały.....	29
Tabela 23. Aktywność w trakcie studiów.....	30
Tabela 24. Aktywność w trakcie studiów w podziale na wydziały: praktyki studenckie.....	31
Tabela 25. Aktywność w trakcie studiów w podziale na kierunki studiów: praktyki studenckie.....	31
Tabela 26. Aktywność w trakcie studiów w podziale na typy studiów: praktyki studenckie.....	32
Tabela 27. Plany dotyczące dalszego kształcenia na UZ.....	32
Tabela 28. Plany dotyczące dalszego kształcenia na UZ a wydział.....	33
Tabela 29. Plany dotyczące dalszego kształcenia na UZ a kierunek studiów.....	35
Tabela 30. Aktywność zawodowa – stan po ukończeniu studiów.....	39
Tabela 31. Aktywność zawodowa – stan w trakcie badania.....	39
Tabela 32. Aktywność zawodowa a wydział – stan w trakcie realizacji badania.....	41
Tabela 33. Aktywność zawodowa a wydział– stan po ukończeniu studiów.....	42
Tabela 34. Aktywność zawodowa a kierunek studiów - stan w trakcie badania.....	43
Tabela 35. Aktywność zawodowa a kierunek studiów - stan po studiach.....	44
Tabela 36. Aktywność zawodowa a typ studiów. Stan po studiach.....	45
Tabela 37. Kryteria decydujące o zatrudnieniu.....	48
Tabela 38. Czas poszukiwania pierwszej pracy po dyplomie.....	49
Tabela 39. Czas poszukiwania pierwszej pracy po dyplomie w podziale na wydziały.....	49
Tabela 40. Czas poszukiwania pierwszej pracy po dyplomie w podziale na kierunek.....	50
Tabela 41. Czas znalezienia pierwszej pracy.....	51
Tabela 42. Czas znalezienia pierwszej pracy w podziale na wydziały.....	52

Tabela 43. Czas znalezienia pierwszej pracy w podziale na kierunki studiów	53
Tabela 44. Sektory gospodarki będące miejscem aktywności ekonomicznej absolwentów UZ.....	54
Tabela 45. Sektor gospodarki w podziale na wydziały	55
Tabela 46. Sektor gospodarki w podziale na kierunki studiów	57
Tabela 47. Źródła informacji o pierwszym pracodawcy	58
Tabela 48. Zmiany pracy od ukończenia studiów.....	59
Tabela 49. Zmiany pracy po ukończeniu studiów w podziale na wydział	60
Tabela 50. Zmiany pracy od ukończenia studiów w podziale na kierunki studiów.....	61
Tabela 51. Lokalizacja zatrudnienia po ukończeniu studiów	61
Tabela 52. Lokalizacja zatrudnienia po ukończeniu studiów w podziale na wydziały	62
Tabela 53. Lokalizacja zatrudnienia w podziale na kierunki studiów.....	63
Tabela 54. Przeciętne miesięczne zarobki (dochody) netto (w zł)	64
Tabela 55. Przeciętne miesięczne dochody netto w podziale na wydziały (w zł)	65
Tabela 56. Przeciętne miesięczne dochody netto a kierunek studiów (w zł).....	66
Tabela 57. Przeciętne miesięczne dochody netto w podziale na typ studiów (w zł)	67
Tabela 58. Doświadczenie bezrobocia wśród absolwentów.....	67
Tabela 59. Doświadczenie bezrobocia wśród absolwentów w podziale na wydziały	68
Tabela 60. Bezrobocie w podziale na kierunek studiów	69